НОВА
УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДЛЯ 1-ГО КЛАСУ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ТИЖДЕНЬ 3
ТЕМА ТИЖНЯ: «МОЇ ДРУЗІ»

Схвалено ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» для використання в загальноосвітніх навчальних закладах, які працюють в межах дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти» протягом вересня 2017р. (лист №21.1/12 – Г – 607 від 30.08.2017р.).

Рецензенти:

Назаренко Г. А., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник проректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»**,**

Чепурна Н. М., кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

Іванова О. С., учитель початкових класів середньої загальноосвітньої школи № 91 м. Львова, голова методичного об’єднання вчителів початкових класів

Жодна частина цієї публікації не може бути відтворена в будь-якому вигляді та будь-якими засобами без попередньої згоди

Видання здійснено у межах реалізації проекту «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Модельна навчальна програма для першого класу та навчально-методичні матеріали // авторський колектив Під керівництвом Шияна Р. Б. – 2017 р.

Зміст

Пояснювальна записка 6
Ідейні засади: 6
Орієнтовні дослідницькі / проблемні запитання 9
Завдання третього тижня 9
Очікувані результати третього тижня 9
Освітні галузі та очікувані результати учіння 9

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

Хто такі друзі? / Яким має бути друг (подруга)? 15
Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності. Очікувані результати учіння. Індекс конкретного очікуваного результату 15
I. Ранкова зустріч. Чарівний клубочок «Комплімент» 17
II. Вправа «Незакінчені речення про друга» 17
III. Гра «Дружні лабіринти» 17
IV. Слухання казки «Казочка про дружбу» (***автор – Наталія Гуркіна***). Бесіда «Хто такий друг?» 18
V. «Скажи мені, хто твій друг, і я скажу хто ти». Записування друзів у «Щоденник вражень». Лічба 20
VI. Вправа «Мій друг». Риси характеру друга. 20
VII. Дослідження «Сила дружби» 20
VIII. Вивчення й виконання «Пісні про дружбу» 21
IX. Запитання для обговорення: Чи може казковий герой бути другом? 21
X. Рефлексія 22

Як знайти друзів? 23
Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності. Очікувані результати учіння. Індекс конкретного очікуваного результату 23
I. Ранкова зустріч. Називання один одного пестливим, теплим, ніжним іменем 25
II. Слухання казки про дружбу «Як Світлячок друга шукав». Обговорення прочитаної казки. Спілкування лексикою і несловесними засобами (жестами, мімікою) 26

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

4. Створення «візуального словника». Підбір відповідних слів, які характеризують «друга» (який він?), «подругу» (яка вона?), звірятко (яке воно?). Дослідження чоловічого, жіночого і середнього роду іменників та прикметників (без називання термінів) 28
5. Перегляд та обговорення мультфільму про дружбу 29
6. Знаходження відмінностей між двома друзями. Вивчення «мирилки» 29
7. Рефлексія «Чарівний пензлик настрою» 30

Чому нам цікаво разом? 31

Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності. Очікувані результати учіння. Індекс конкретного очікуваного результату 31
I. Ранкова зустріч «Улюблене заняття мого друга» 33
II. Вправа «Веселка захоплень». Обговорення спільних зацікавлень 33
Математичний центр / осередок. 33
Центр / осередок конструювання 34
Центр / осередок малювання. 34
Музичний центр / осередок 34
Центр / осередок ліплення 34
III. Слухання й обговорення вірша Н. Тріщ «Нові сусіди» 35
IV. Вивчення пісні-руханки «Якщо ти радієш» 36
V. Рефлексія. Вправа «Мікрофон» 36

Як зберегти дружбу? 37

Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності. Очікувані результати учіння. Індекс конкретного очікуваного результату 37
I. Ранкова зустріч. «Вітання-руханка» 39
II. Вироблення та прийняття правил дружби 40
III. Розгляд проблемних ситуацій «Як зберегти дружбу?» 41
IV. Вправа «Тренуємось розпізнавати емоції» 42
V. Перегляд та обговорення мультфільму ***«Мудрі казки. Квіти дружби»*** 42
VI. Виготовлення закладки для книжки «Закладка для друга» 42
VII. Рефлексія. Вірш А. Костецького «Про друга». 44

Як піклуватися про друзів – домашніх улюбленців? 45

Узагальнена таблиця: приклади навчальної діяльності. Очікувані результати учіння. Індекс конкретного очікуваного результату 45

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

I. Ранкова зустріч. Виконання пісні Ганни Чубач «Черепаха – аха» 47
II. Пантоміма «Яку домашню тваринку я хотів би / -ла б мати» 48
III. Гра «Танграм»
(із геометричних фігур учні складають зображення собачки, ... 48
котика, рибки тощо) 48
IV. Спостереження за поведінкою тварин у шкільному
живому куточку / перегляд відеозапису (фотоколажів / учнівських малюнків) 49
V. Діалог / сюжетно-рольова гра
«Як я піклуюся про друга – свого домашнього улюбленця» 49
VI. Гра «Дружній гурт» 51
VII. Ліплення з пластиліну чи пластичних матеріалів улюбленої тварини 52
VIII. Рефлексія. Вправи «Мікрофон» / «Клубочок» 53

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ

Хто такі друзі? / Яким має бути друг (подруга)?
Додаток 1 55
Додаток 2 58
Як знайти друзів?
Додаток 3 60
Додаток 4 61
Додаток 5 62
Чому нам цікаво разом?
Додаток 6 63
Як піклуватися про друзів – домашніх улюбленців?
Додаток 7 64
Додаток 8 70
Як зберегти дружбу?
Додаток 9 72
Додаток 10 74
Додаток 11 79

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Шановні колеги!

Перед Вами Модельна навчальна програма для 1-го класу, а також навчально-методичні матеріали до неї, які Ви ласкаво погодилися пілотувати в рамках проекту «Нова українська школа». Від наших спільних зусиль залежатиме, наскільки полюблять Нову українську школу діти, оцінять її батьки, наскільки зросте якість початкової освіти в Україні.

Модельна навчальна програма для 1-го класу, а також навчально-методичні матеріали до неї створені на основі проекту Державного стандарту початкової загальної освіти, вони відповідають меті та ідейним засадам цього документу й реалізують загальні та конкретні очікувані результати, окреслені в ньому. Зокрема:

Метою початкової освіти є гармонійний розвиток дитини відповідно до її вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування загальнолюдських цінностей, підтримка життєвого оптимізму, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

***Ідейні засади*:**

Презумпція талановитості дитини	Забезпечення рівного доступу до освіти, заборона будь-яких форм дискримінації
Цінність дитинства	Відповідність освітніх вимог віковим особливостям дитини, визнання прав дитини на навчання через діяльність, зокрема і гру
Радість пізнання	Організація пізнавального процесу, яка приноситиме радість дитині, широке використання в освітньому процесі дослідницької та проектної діяльності
Розвиток особистості	Замість «навченої безпорадності» – плекання самостійності та незалежного мислення. Підтримка з боку вчителя/ вчительки розвине у дітей самоповагу та впевненість у собі
Здоров'я	Формування здорового способу життя і створення умов для фізичного й психоемоційного розвитку, що надзвичайно важливо для дітей молодшого шкільного віку
Безпека	Створення атмосфери довіри і взаємоповаги. Перетворення школи на безпечне місце, де немає насильства і цькування

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

1. **Модельну навчальну програму** сконструйовано на основі ***потижневого планування*** освітнього процесу з окресленням теми тижня й очікуваних результатів за галузями, які вчитель/ вчителька реалізовуватиме впродовж тижня. Більшість цих результатів має стратегічний характер, що й зумовлює їх повторюваність впродовж першого циклу навчання (1-2 класи) для формування вмінь і поглиблення знань учнів.
2. **Модельну навчальну програму** розроблено на основі ***проблемно-пошукового підходу***.

У рамках тижня окреслено ті проблеми /дослідницькі чи проблемні запитання, які стануть основою інтеграції та стрижнем освітнього процесу. На розсуд учителя/ учительки ці проблемні запитання можна розглядати впродовж одного дня або ж у разі освітніх потреб чи посиленого інтересу дітей – впродовж двох днів. Програма та навчально-методичні матеріали заохочують до того, щоб учитель/ учителька через спостереження й рефлексію з'ясовував/ -ла очікування, потреби учнів і моделював інші проблемні запитання / ситуації, спираючись на ініціативу самих дітей.

Модельна навчальна програма містить завдання для педагога, які він ставить перед собою в рамках тижня, а також що мають знати і вміти учні (безвідносно до галузей) після розгляду проблемних запитань. В окремій таблиці подано очікувані результати тижня (за галузями).

Розгляд та опрацювання проблемних / дослідницьких проблем відбувається через орієнтовні види навчальної діяльності. Навпроти кожного виду діяльності подано, які очікувані результати можуть досягти учні, на чому має акцентувати увагу вчитель / вчителька під час реалізації цих завдань. За окресленим індексом ці результати можна легко співвіднести з конкретними очікуваними результатами, вміщеними у проекті Стандарту, позначати їх, щоб відстежувати системність досягнення цих результатів та правильно планувати освітній процес.

У таблицях запропоновано більше видів навчальної діяльності, ніж передбачено інтегрованим курсом «Я досліджую світ». Учитель/ учителька на свій розсуд частину цих завдань може перенести в рамки окремих предметів відповідно до основного змісту завдання (математика, навчання грамоти, мистецтво) або ж вилучити це завдання, змінити чи замінити його на більш відповідне.

Більшість орієнтовних видів навчальної діяльності відображає синергетичний підхід до освітнього процесу, коли виконання завдань із різних галузей, їх взаємопроникнення та переплетення підсилюють ефекти навчання.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

3. Звідси, ***інтегрований підхід,*** відображений не тільки через специфічні «синергетичні» завдання, що моделюють життєві ситуації, з якими стикаються діти, а й через курс «Я досліджую світ».

Стрижнями інтегрованого підходу є теми тижня та проблемні / дослідницькі запитання, які варто розглядати з урахуванням схеми:

- математика (3 год. на тиждень окремо +1 год. інтегрована в курс «Я досліджую світ»);
- українська мова (5 год. на тиждень окремо +2 год. інтегровані в курс «Я досліджую світ»);
- іноземна мова, мистецтво, фізична культура – окремі предмети.

Педагог зможе поширювати розгляд теми тижня та проблемних запитань і на окремі предмети, якщо це дозволятиме зміст програми.

Кожен вид навчальної діяльності супроводжується докладним описом та орієнтовними навчально-методичними матеріалами для вчителів, призначеними заощадити час педагогові на пошуки. Електронна версія цих матеріалів допоможе збільшувати пропоновані ілюстрації, дописувати до них власні завдання, розмножувати матеріали для використання у класі. Багато запропонованих видів діяльності може бути розгорнуто до денного проекту.

Більшість навчально-методичних матеріалів ґрунтується на ***конструюванні знань, а не на відтворенні***, що демонструє ***партнерський підхід*** до освітнього процесу, задекларований Концепцією «Нова українська школа».

Модельна навчальна програма та навчально-методичні матеріали – колегіальний продукт, який постав улітку 2017 року у співпраці фахівців з усіх регіонів України. Ми вдячні за це всім нашим укладачам: учительським спільнотам пілотних шкіл, тренерам з усіх областей України, авторам проекту Державного стандарту початкової освіти, методистам. Пропоновані документи мають багато переваг, однак вони далекі від досконалості. Тому ми сподіваємося, що Ваше залучення до проекту – участь у пілотуванні цих матеріалів і їх творення, допоможуть зробити наш спільний продукт якіснішим.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

матеріали для вчителя

матеріали для дітей

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Тиждень 3
ТЕМА ТИЖНЯ «МОЇ ДРУЗІ»

Орієнтовні дослідницькі / проблемні запитання:

- Хто такі друзі? / Яким має бути друг (подруга)?
- Як знайти друзів?
- Чому нам цікаво разом?
- Як зберегти дружбу?
- Як піклуватися про друзів – домашніх улюбленців?

Завдання третього тижня:

1. Створювати у класі дружнє середовище – простір, де цінують дружбу і друзів;
2. Допомогти дітям з'ясувати критерії справжньої дружби, виокремити щирі стосунки;
3. Сприяти формуванню доброзичливого й толерантного ставлення до людей;
4. Сприяти усвідомленню в дітей цінності дружніх стосунків та їх важливості в житті;
5. Формувати відповідальне ставлення до тварин.

Очікувані результати третього тижня:

На кінець тижня учні *знатимуть:*

- хто такий друг;
- правила дружньої поведінки;
- правила дбайливого ставлення до тварин;

та вмітимуть:

- уживати форму кличного відмінка у звертанні (без називання термінів) та ввічливі слова;
- вести діалог, увічливо спілкуватися з однолітками та дорослими;
- слухати й чути один одного в умовах спілкування;
- дотримуватися правил дружби та налагоджувати дружні стосунки у класній спільноті, серед однолітків;
- доглядати домашніх улюбленців.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

№ з/п	Назва освітньої галузі	Очікувані результати учіння
1	МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА	ВЗАЄМОДІЄМО УСНО
		З увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі.
		Сприймає монологічне висловлення й використовує усну інформацію з конкретною метою.
		Ставить запитання до усного повідомлення й відповідає на запитання.
		Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого та побаченого.
		Вступає в діалог, підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення.
		Використовує ввічливі слова.
		Уживає відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо).
		Обґрунтовує свої вподобання.
		ЧИТАЄМО
		Створює візуальні образи відповідно до власного задуму.
		Малює або добирає ілюстрації до художнього тексту, створює аплікації, ліпить (напр., персонажів казок тощо).
		ВЗАЄМОДІЄМО ПИСЬМОВО
		Вправляється у письмі літер, прямих, кривих
		Обмінюється елементарними письмовими повідомленнями (записка, лист, вітальна листівка).
		Створює невеликі висловлення на тему, яка його / її хвилює.
		ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА
		Створює прості медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) з допомогою вчителя/ вчительки, враховує мету й аудиторію.
		Висловлює свої думки і почуття з приводу простих медіатекстів (мультфільми, комікси, світлини, дитячі журнали, комп'ютерні ігри, реклама тощо).

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

		ДОСЛІДЖУЄМО МОВЛЕННЯ
		Експериментує з мовними одиницями (творить нові слова, замінює/ додає букву у слові для творення нового слова.
		Досліджує чоловічий і жіночий рід іменника та виражальні можливості прикметника (без називання термінів).
		ТЕАТРАЛІЗУЄМО
		Бере участь у пантомімі, використовує доречно мову тіла (міміку, жести, рухи).
		Використовує голос і мову тіла (міміку, жести, рухи) для імпровізованого відтворення казок, байок тощо.
2	**МАТЕМАТИЧНА**	ЛІЧБА
		Лічить за правилами лічби об’єкти навколишнього світу.
		Порівнює і впорядковує об’єкти навколишнього світу за однією або декількома ознаками.
		Об'єднує об'єкти навколишнього світу у групу за спільною ознакою.
		Відтворює в різних видах діяльності ймовірні та фактичні результати лічби об’єктів, що їх оточують (малює, викладає мозаїку, створює аплікацію, співає, складає власні лічилки тощо).
		ЧИСЛА, ДІЇ З ЧИСЛАМИ
		Оперує числами в межах 10.
		Співвідносить кількість об’єктів навколишнього середовища з відповідним натуральним числом (до 10).
		Порівнює числа до 10.
		ВИМІРЮВАННЯ ВЕЛИЧИН ПРОСТОРОВІ ВІДНОШЕННЯ, ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ
		Встановлює розміщення об’єктів на площині та в просторі (лівіше, правіше, вище, нижче тощо), використовуючи математичну мову.
		Визначає знайомі геометричні фігури у фігурах складної конфігурації.
		Моделює об’єкти навколишнього світу, використовуючи готові геометричні фігури.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

		РОБОТА З ДАНИМИ
		Збирає дані, що відображають конкретну життєву ситуацію.
		Використовує зібрані (наявні) дані для спілкування щодо досліджуваної проблеми.
3	**ПРИРОДНИЧА**	Я ПІЗНАЮ ПРИРОДУ
		Пояснює, навіщо він / вона виконує певні дії, спостерігаючи за природними об'єктами / явищами або експериментуючи з ними.
		Співвідносить зображення / описи об'єктів та явищ живої і неживої природи з відомими йому / їй із довкілля або інших джерел об'єктами та явищами.
		Запитує, щоб довідатися більше
		Проводить прості спостереження.
		Я У ПРИРОДІ
		Спостерігає за улюбленими тваринками, яких доглядає у класі, вдома.
4	**ТЕХНОЛОГІЧНА**	МОЯ ТЕХНІЧНА ТВОРЧІСТЬ І ТЕХНІКА
		Виготовляє та оздоблює виріб знайомими технологіями з допомогою дорослих.
		З допомогою дорослих та самостійно виконує знайомі технологічні операції з конструкційними матеріалами (використання паперу, ниток, тканини, природного матеріалу, пластиліну, пласких матеріалів та ін.).
		Я У СВІТІ ТЕХНОЛОГІЙ
		Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань.
		Демонструє іншим результати власної діяльності.
5	**СОЦІАЛЬНА І ЗДОРОВ'Я-ЗБЕРЕЖНА**	БЕЗПЕКА ЗДОРОВ'Я
		Описує зміни власних емоцій, почуттів, настрою.
		Усвідомлює важливість рухів та активної поведінки для себе та інших.
		Спілкується з батьками, вчителями, однокласниками.
		Ставиться з повагою до інших осіб, їхнього походження.
		Розрізняє родинні зв'язки, дружні, ділові стосунки та подружнє життя.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

		Підтримує та приймає інших.
		Встановлює дружні стосунки з дітьми своєї та іншої статі.
		ДОБРОБУТ
		Пояснює, що кожен учинок має наслідки, спираючись на приклади літературних героїв, персонажів мультфільмів.
		Пояснює важливість добрих учинків для людини та довкілля.
		Об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри.
		Розрізняє ситуації, коли інші люди потребують допомоги.
		Пояснює, до кого можна звернутися по допомогу, якщо когось ображають або принижують.
6	**ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА**	Я – ЛЮДИНА
		Аналізує свою поведінку, уподобання, виділяючи риси, якими вирізняється серед інших і які надають йому / їй неповторності.
		Добирає приклади на користь свого твердження.
		Розмірковує якими рисами характеру має володіти друг.
		Я – СЕРЕД ЛЮДЕЙ
		Залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього/ неї, до спілкування, гри, навчання.
		Пояснює, чому люди перебувають разом, взаємодіють
		Висловлює припущення, чому люди стають друзями / ворогами.
		Розмірковує, якими рисами характеру має володіти друг.
		Досліджує і представляє (на прикладі однолітків і родини) неповторність кожної людини, беручи до уваги зовнішність, поведінку, характер, уподобання тощо.
		Встановлює, що, попри неповторність кожного, усі люди можуть дружити.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

		МОЯ КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА
		Пояснює, чому природа важлива для людини.
		Визначає, що дає природа людині.
		МОЯ ШКІЛЬНА ТА МІСЦЕВА ГРОМАДИ
		Виробляє (з однокласниками) доброчесні правила взаємодії, переконує, що вони потрібні.
7	**МИСТЕЦЬКА**	ПІЗНАННЯ, ІНТЕРПРЕТАЦІЯ МИСТЕЦТВА
		Ділиться емоціями від сприймання мистецьких творів
		Пояснює, що подобається, а що не подобається у творі мистецтва.
		ПРАКТИЧНА ХУДОЖНЬО-ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ
		Співає вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері.
		Малює графічними матеріалами, фарбами.
		Ліпить з пластичних матеріалів.
		Придумує образи і створює їх різними знайомими засобами художньої виразності: імпровізує голосом (музичні, мовні інтонації), на дитячих музичних інструментах.
		Імпровізує засобами пантоміми (міміка, жести), рухами.
		Бере участь у колективному виконанні творчого задуму.
		Дотримується правил творчої співпраці.
		КОМУНІКАЦІЯ ЧЕРЕЗ МИСТЕЦТВО
		Презентує результати власної творчості (співає улюблені пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні твори образотворчого мистецтва тощо) перед рідними, однолітками.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Хто такі друзі? / Яким має бути друг (подруга)?

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч. Чарівний клубочок «Комплімент»	З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, прохання, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі.	2МОВ 1.1-1
		Уживає форму кличного відмінка іменника для звертання на ім'я до іншої особи, уживає ввічливі слова.	2МОВ 1.8-2
		Об'єднується з іншими дітьми у групу для гри.	2СЗО 4.4-6
		Встановлює дружні стосунки з дітьми своєї та іншої статі.	2СЗО 1.4-1
II.	Вправа «Незакінчені речення»	Висловлює свої думки й почуття.	2 МОВ 2.5-5
		Добирає приклади на підтвердження своєї думки.	2ГІО 6.1-3
III.	Гра «Дружні лабіринти»	Розвиває навички письма.	2МОВ 3.1-2
		Висловлює свої думки і почуття.	2МОВ 2.5-5
IV.	Слухання «Казочки про дружбу» (автор Наталія Гуркіна). Бесіда «Хто такий друг?»	Сприймає монологічне висловлення (казку, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось / кимось).	2МОВ 1.1-2
		Розрізняє дружні стосунки.	2СЗО 4.4-5
		Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого висловлення (казки про події з життя або про спостереження за чимось / кимось).	2МОВ 1.8-1
		Відповідає на запитання.	2МОВ 1.2-1
V.	«Скажи мені, хто твій друг, і я скажу хто ти». Записування друзів у «Щоденник вражень». Лічба	Створює невеликі висловлення на тему, яка його / її хвилює.	2МОВ 3.1-3
		Лічить за правилами лічби об'єкти навколишнього світу.	2МАО 3.1-1

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

		Співвідносить кількість об’єктів навколишнього середовища з відповідним натуральним числом (до 10).	2МАО 2.1-3
		Збирає дані, що відображають конкретну життєву ситуацію.	2МАО 1.1-1
		Використовує зібрані (наявні) дані для спілкування щодо досліджуваної проблеми.	2МАО 1.1-2
		Малює графічними матеріалами.	2МИО 1.1-5
		Презентує результати власної творчості (демонструє власні твори образотворчого мистецтва тощо) перед однолітками.	2МИО 3.2-1
VI.	Гра «Мій друг» (учні по черзі називають риси характеру своїх друзів)	Уживає відповідну до ситуації спілкування (тематика тижня) лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо).	2МОВ 1.7-1
		Спілкується з однокласниками.	2СЗО 4.4-1
		Ставиться з повагою до інших осіб, їхнього походження.	2СЗО 4.4-2
		Обґрунтовує свої вподобання.	2МОВ 1.5-2
		Розмірковує, якими рисами характеру має володіти друг.	2ГІО 6.1-1
VII.	Дослідження «Сила дружби» (на прикладі віника)	Проводить прості спостереження.	2ПРО 1.4-1
		Пояснює, чому люди перебувають разом, взаємодіють.	2ГІО 8.3-1
VIII.	Вивчення і виконання і виконання «Пісні про дружбу»	Співає дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері.	2МИО 1.1-1
		Пояснює важливість добрих учинків для людини та довкілля.	2СЗО 1.1-10
IX.	Запитання для обговорення: Чи може казковий герой бути другом? Вправа «Оживи друга»	Створює невеликі висловлення на тему, яка його / її хвилює.	2МОВ 3.1-3
		Вступає в діалог, підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення.	2МОВ 1.6-1
		Оперує числами в межах 10	2МАО 3.3-1
X.	Рефлексія	Встановлює дружні стосунки з дітьми своєї та іншої статі.	2СЗО 1.4-1

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Хто такі друзі? / Яким має бути друг (подруга)?

I. Ранкова зустріч. Чарівний клубочок «Комплімент»

Привітайтеся з учнями, попросіть їх стати в коло. Запропонуйте побавитися у гру «Чарівний клубок».

Гра в колі «Чарівний клубочок. Комплімент»

- Учасники гри сідають у коло.
- Учителька пропонує, передаючи один одному клубок вовняних ниток, говорити при цьому компліменти.
- Після того, як усі учні висловилися, педагог підбиває підсумок про те, що «чарівний клубочок» зміг усіх об'єднати.
- Після закінчення гри учителька запитує в дітей про їхні відчуття, коли їм говорили компліменти.

II. Вправа «Незакінчені речення про друга»

Запропонуйте учням поміркувати про те, хто такий друг і попросіть продовжити речення: «*Я вважаю, що друг – це той, хто ……., тому що …….*»

При цьому зазначмо, що учні мають наводити приклади з життя на підтвердження думки, яке вони сформулювали в незакінченому реченні.

III. Гра «Дружні лабіринти»

Додаток 1

а) Хто з друзів кращий рибалка (той, хто зліва на малюнку, чи той, хто справа)?

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

б) Які подарунки отримала Русалонька від друзів?

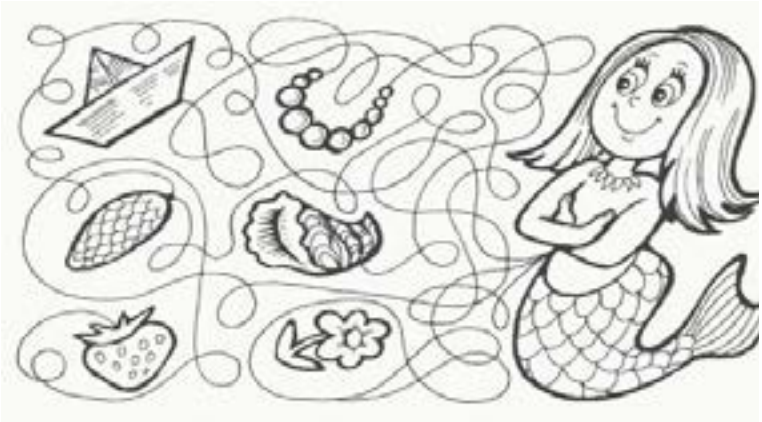

в) Розмалюй кошеня, яке грає з клубком

Після виконання цих завдань зазначте, що впродовж тижня будемо говорити про друзів – тих, які є в реальному житті, тих, кого ми собі уявляємо, читаючи казки, і про наших друзів – домашніх улюбленців.

IV. Слухання казки «Казочка про дружбу» (*автор – Наталія Гуркіна*). Бесіда «Хто такий друг?»

Казочка про дружбу

Щоранку Борсучок робить зарядку. Раз–два лапками, три–чотири хвостиком… Після неї він іде збирати росу й чаювати із Сонечком.

Та якось одного дня Борсучок зник. Сонечко розгублено ходило лугом і чекало на друга. Той не прийшов.

– Що трапилося? – почало хвилюватися світило.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Квіточки, яких теж здивувала відсутність Борсучка, запропонували:

– Треба з'ясувати причину. Попросимо мишку побігти до нього.

Сіренька голівкою на знак згоди кивнула, хвостиком махнула й побігла до нірки Борсучка.

– Тук, тук, тук, – постукала у дверцята. – Є хто вдома?

– Проходьте, – почулося зсередини.

Мишка дверцята відчинила й забігла в хатинку. Там у ліжечку лежав Борсучок.

– Тебе всі шукають, – пропищала мишка.

Той сумно зітхнув:

– Нездужаю я. Ніжка болить.

Сіренька ніжку оглянула, носиком замислено повертіла й сказала:

– Я незабаром повернуся. Чекай на мене.

Борсучок усміхнувся: «Не забули про мене друзі.»

Мишка побігла до квіточок і розповіла про хворобу Борсучка. Тут якраз і Сонечко підійшло.

Вислухавши сіреньку, світило дістало промінчика:

– Візьми. Він усі хвороби зцілює.

– А що з ним робити? – запитала мишка.

– Поклади поряд із хворою ніжкою, – порадило Сонечко.

– Гаразд, – кивнула сіренька і швиденько побігла до нірки хворого.

Незабаром усі побачили Борсучка. Він щасливо усміхався.

– Я знову здоровий! – вигукнув Борсучок.

– Ура–а! – заплескали пелюсточками квіточки.

– Ура–а, – щасливо усміхнулося Сонечко.

Всі раділи й веселилися. Друзі знову були разом!

Проведення вправи «Крісло автора» для обговорення змісту почутого

Одна дитина (за бажанням) сідає в «крісло автора» і виступає в ролі автора твору (бажано, щоб у цій ролі спробували себе якомога більше дітей). Інші діти формулюють запитання за змістом почутої казки, а «автор твору» повинен відповісти словами, максимально наближеними до тексту .

Обговоріть із дітьми, хто такі друзі, спираючись на персонажів казки. Підсумуйте думки дітей, що бути другом – це не лише слова, а й відповідальність, співпереживання, допомога.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

V. «Скажи мені, хто твій друг, і я скажу хто ти». Записування друзів у «Щоденник вражень». Лічба

1. Запитайте в учнів, чи вони знають відоме прислів'я «Скажи мені, хто твій друг, і я скажу, хто ти». Що воно означає?
2. Попросіть учнів виконати індивідуальне завдання – записати за допомогою писаних чи друкованих літер, малюнків, позначок усіх друзів. Наголосіть, що це можуть бути учні з їхнього класу чи старші діти, сусіди, друзі зі садка або ж тварини – домашні улюбленці. Попросіть учнів підписати кожного друга.
3. Запропонуйте учням полічити їхніх друзів, що зображені на малюнку. Нехай учні позначать цю кількість числом. З'ясуйте, хто має найбільше друзів, а хто найменше, на наскільки? Визначте, хто має однакову кількість друзів.

Обов'язково підсумуйте, що в дружбі важлива не кількість. Ми можемо мати одного справжнього друга, і він буде ціннішим за десяток інших. Важливо, якими рисами характеру володіє наш друг.

VI. Вправа «Мій друг». Риси характеру друга

1. Розкажіть, що мета цієї вправи – з'ясувати, яким має бути друг і якими маємо бути ми, щоб бути другом. Розпочніть вправу самі, аби діти краще зорієнтувалися у правилах.

Вправа «Мій друг»

Діти стають у коло, по черзі називають риси характеру, якими володіє їхній друг / подруга, підходять до нього/ неї, беруть за руку і виводять на середину кола. Потім той, кого вибрали, виводить свого друга/ подругу і т. і. (може статися так, що якусь дитину не вибере ніхто, тоді вчителька бере за руку цю дитину, називає її позитивну рису характеру і стає разом із нею в коло). Так усі діти разом з учителькою створюють велике коло друзів.

2. Зверніться до дітей: «Подивіться, яке велике в нас утворилося коло, і в ньому опинились усі ми. Отже, всі ми – друзі, тому поплескаймо в долоні один одному». Діти плескають у долоні.

VII. Дослідження «Сила дружби»

Принесіть до класу оберемок із 30 тоненьких дерев'яних прутиків, зв'язаних докупи і запропонуйте їх зламати.

- Чи вдалося це зробити? Чому? Відповідь обґрунтуйте.

Розв'яжіть оберемок, дайте кожному одну паличку і запропонуйте її зламати.

- Чи вдалося це зробити? Чому? Відповідь обґрунтуйте.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

- Який висновок ми можемо зробити?
- Поясніть, чому люди повинні перебувати разом, взаємодіяти?

Під час виконання цієї вправи можна ще раз повернутися до обговорення того, що таке спільнота й у чому сила спільноти.

VIII. Вивчення й виконання «Пісні про дружбу»

Запропонуйте учням виконати «Пісню про дружбу».

Варто наголосити, що під час виконання потрібно відобразити рухами, мімікою настрій, характер пісні.

«Пісня про дружбу»

Музика: О. Янушкевич. Слова: М. Ясакова.

Знають всі, коли є друг – все світлішає навкруг,
Якщо сам не підведеш – друзів більше ти знайдеш.
Приспів: Дружать сонце і земля, ля-ля, ля-ля.
Дружать луки і поля, ля-ля, ля-ля.
Дружать діти на землі
І великі, і малі.
Разом ходим на гурток, поспішаєм на каток,
Нам незгоди не страшні – з другом весело мені.

Приспів.

Де єднає дружба всіх – там лунає пісня й сміх,
Свято нам несуть у дім – буде весело усім.

Приспів.

IX. Запитання для обговорення: Чи може казковий герой бути другом?

Запропонуйте запитання для обговорення.

Якщо діти погодяться, що казкові герої можуть бути друзями, то запитайте, хто з них найбільше підходить на роль друга.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Вправа «Оживи друзів»

Додаток 2

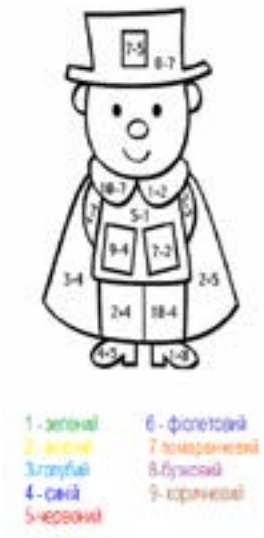

X. Рефлексія

Запропонуйте стати всім у коло, взятися за руки. Зверніться до дітей з такими словами:

– *Заплющте очі. Уявіть у своєму серці вогник добра, ніжності, дружби. Уявіть, як він збільшується, його сила переходить у вашу долоньку, а далі передайте у долоньку того, хто стоїть праворуч.*

– *Пригадайте, що сьогодні приємного і корисного відбулося, що вам запам'яталося найбільше?*

– *Усміхніться один одному. Спробуймо завжди дарувати один одному тільки добро і дружбу.*

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Як знайти друзів?

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч. Називання один одного пестливим, теплим, ніжним іменем.	З увагою сприймає усні репліки однокласників (вітання, знайомство) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі.	2 МОВ 1.1-1
	Домальовування подруги для ляльки	Уживає форму кличного відмінка іменника для звертання на ім'я до іншої особи, уживає ввічливі слова.	2 МОВ 1.8-2
		Підтримує та приймає інших.	2 СЗО 1.2-2
		Лічить за правилами лічби об'єкти навколишнього світу.	2 МАО 3.1-1
		Вправляється у написанні прямих ліній.	2 МОВ 3.1-2
II.	Слухання казки про дружбу «Як Світлячок друга шукав».	Сприймає монологічне висловлення (казку про події з життя Світлячка).	2 МОВ 1.1-2
		Проводить прості спостереження.	2 ПРО 1.4-1
	Обговорення прочитаної казки. Спілкування лексикою і несловесними засобами (жестами, мімікою).	Відповідає на запитання до прочитаного твору.	2 МОВ 1.2-1
		Використовує зібрані дані для спілкування щодо досліджуваної проблеми «Чому не вдалося знайти друга?».	2 МАО 1.1-2
		Пояснює, що кожен вчинок має наслідки, спираючись на приклади літературних героїв, персонажів мультфільмів.	2СЗО 2.2-11
		Уживає відповідну до ситуації лексику й несловесні засоби (жести, міміка).	2 МОВ 1.7-1
		Добирає приклади на користь свого твердження.	2ГІО 6.1-3

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

III.	Вправа «Квітка». Збирання квітки з пелюсток, на яких написані/ зображені риси характеру друга.	Уживає відповідну до ситуації лексику й несловесні засоби (жести, міміка).	2МОВ 1.7-1
IV.	Створення «візуального словника». Підбір відповідних слів, які характеризують «друга» (який він?), «подругу» (яка вона?), звірятко (яке воно?). Дослідження чоловічого, жіночого і середнього роду іменників та прикметників (без називання термінів).	Досліджує чоловічий і жіночий рід іменника та виражальні можливості прикметника (без називання термінів).	2МОВ 4.1-5
V.	Перегляд мультфільму про дружбу	Висловлює свої думки і почуття з приводу простих медіатекстів (мультфільм, світлини).	2МОВ 2.5-5
		Пояснює, що подобається, а що не подобається у творі мистецтва.	2МИО 2.2-1
VI.	Знаходження відмінностей між друзями. Вивчення «мирилки»	Використовує голос (тембр, темп, інтонація) і мову тіла (міміку, жести, рухи) для створення образу.	2МОВ 1.7-3
VII.	Рефлексія «Чарівний пензлик настрою»	Ділиться своїми думками та емоціями від почутого та побаченого.	2МОВ 1.8-1

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Як знайти друзів?

І. Ранкова зустріч. Називання один одного пестливим, теплим, ніжним іменем

Привітайтеся й попросіть учнів стати в коло. Скажіть, що маєте чарівні окуляри, які допоможуть бачити світ у позитивному світлі. Переконатися в цьому допоможе гра.

Гра в колі «Чарівні окуляри»

1. Надягніть «чарівні» окуляри й назвіть учня, який стоїть праворуч, пестливим, теплим, ніжним іменем та додайте добре слово про нього: «О, як нам пощастило, що маємо Марусечку / Василька в класі. Вона / він пречудово співає/ гарно грає у футбол тощо. А тепер передавайте один одному «чарівні» окуляри, називаючи при цьому свого сусіда/сусідку справа також пестливим, теплим, ніжним іменем». Далі передайте окуляри наступному учневі, який має продовжити гру.

Підсумуйте, що ми вчимося не тільки цінувати тих, хто поруч, налагоджувати дружні стосунки, а й розрізняти «праворуч», «ліворуч».

2. Попросіть дітей сісти й домалювати подругу ляльці, щоби їй не було самотньо (на аркуші в клітинку).

Додаток 3

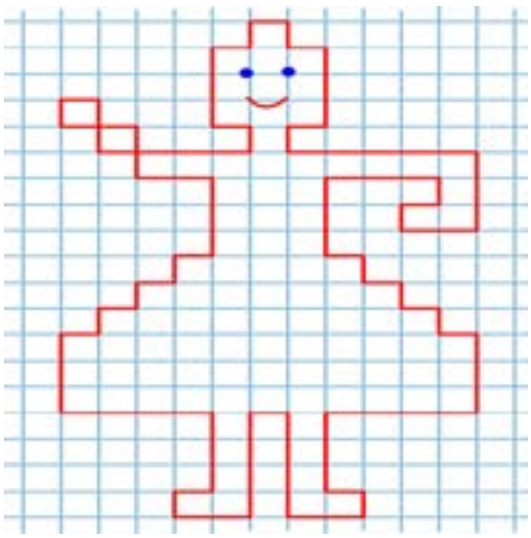

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

ІІ. Слухання казки про дружбу «Як Світлячок друга шукав». Обговорення прочитаної казки. Спілкування лексикою і несловесними засобами (жестами, мімікою)

1. Налаштуйте учнів на уважне слухання казки, скажіть, що на прикладі цієї казки можна навчитися бути кращим другом.

Казка «Як Світлячок друга шукав»

Літніми вечорами запалює Світлячок свій блакитний ліхтарик і літає-літає над травою. Що це він робить? Чим займається? Він шукає друга.

У кожного з вас є друг, а в декого навіть дуже багато друзів. А от у Світлячка не було жодного. Він знав, що з друзями можна весело й цікаво бавитись. От і захотілося йому знайти собі друга. Запалив він свій блакитний ліхтарик та й полетів шукати друга. Літав Світлячок, літав і раптом почув у траві якісь звуки. Присвітив ліхтариком і бачить: Коник стрибає, кудись поспішає. Світлячок гукнув до нього:

– Конику, Конику!

– Чого тобі? – зупинився той.

– Ти хочеш стати моїм другом? – запитав Світлячок.

– Так, хочу, - погодився Коник.

– Тоді ходімо зі мною, пограємось! – зрадів Світлячок.

– Добре, тільки трохи пізніше. Я зараз маю знайти свого молодшого братика. Він тільки що був тут і десь подівся. Вже темніє, а його все немає. Мама хвилюється, казала мені його знайти. Ти з'явився якраз вчасно. Допоможи мені, посвіти, будь ласка, на дорогу!

– Не можу я цим займатися, я маю друга шукати! – заявив Світлячок і полетів далі. Летів він, летів і раптом чує в траві якийсь звук. Присвітив він знову своїм ліхтариком і побачив Мураху. Біжить Мураха, а за спиною у неї мішечок. Світлячок крикнув до неї:

– Гей, Мурахо!

– Чого тобі? – запитує та.

– Чи не хочеш ти зі мною дружити?

– Хочу! – відповідає Мураха.

– Тоді гайда зі мною гратися! – вигукнув Світлячок.

– Добре, пограємось. Тільки трохи пізніше. Зараз я маю віднести додому цей мішечок. Будь ласка, присвіти мені, я заблукала й не бачу дороги.

– Немає в мене на це часу. Я маю шукати собі друга! – сказав Світлячок і полетів далі. І досі ще літає Світлячок зі своїм ліхтариком над травою. Чим він зайнятий? Чого прагне? Все шукає друга.

– Так і не знайшов?

– Ні, не знайшов.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

2. Запропонуйте учням виконати *вправу* ***«Запитання – відповідь»*** за змістом прослуханої казки. Нехай одна група дітей поставить запитання іншій групі, очікуючи від них відповіді, максимально наближеної до змісту.

Орієнтовні запитання:

- Навіщо Світлячок шукав собі друга?
- Як ви думаєте, чи знайшов собі Світлячок друга?
- Чому Світлячку не вдалося знайти друга?
- Хто міг стати другом для Світлячка?
- Що потрібно було зробити Світлячкові, щоб мати друга?

Для того, щоб покращити собі настрій, зініціюйте виконання ***мімічної вправи***.

- Покажіть за допомогою міміки та жестів, як виглядає Світлячок, що не має друзів.
- Покажіть за допомогою міміки та жестів, як виглядає Світлячок, що має друзів.

3. Вправа «Квітка». Збирання квітки з пелюсток, на яких написані/ зображені риси характеру друга. Гра «Голосування» (вироблення та прийняття правил дружби)

- Роздайте на кожну групу пелюстки, на яких записані слова (можна зробити додаткові позначки для тих дітей, які ще не читають):

  «допомагає» (рука),

  «підтримує» (дві руки),

  «б’ється» (батіжок),

  «ображає» (скривлена гримаска),

  «радіє» (усміх),

  «обзиває» (перекреслений язик),

  «ділиться» (поділене навпіл яблучко),

  «захищає» (щит) тощо.

- Запропонуйте дітям зібрати у квітку тільки ті пелюстки, на яких записані слова, які, на їхню думку, характеризують справжнього друга.

Додаток 4

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Замість цього, можна виконати ***ситуаційну вправу.***

- Об'єднайте дітей у групи, опишіть завдання: наші команди збираються у тривалу і важку поїздку на Місяць. Якими рисами має володіти наш друг, щоб ми взяли його в цю мандрівку? Можна поставити учням проблемні запитання:
  1. *Чи друг повинен бути сильним?*
  2. *Чи від друга має бути користь?*
  3. *Що ми найбільше цінуємо у друзях?*

4. Створення «візуального словника». Підбір відповідних слів, які характеризують «друга» (який він?), «подругу» (яка вона?), звірятко (яке воно?). Дослідження чоловічого, жіночого і середнього роду іменників та прикметників (без називання термінів)

1. Запропонуйте учням визначити найважливіші риси характеру, які ми цінуємо в наших друзях. Запишіть ці слова друкованими літерами різними кольорами на картках паперу і почепіть на стіну, поясніть, що так ми створюємо наш словник, який допомагатиме збагачувати наше мовлення.
2. Погрупуйте слова у три рядки: перший на означення осіб чоловічого роду, другий – жіночого, третій - середнього.

Він (друг) – вірний, відповідальний, добрий, рішучий, веселий.
Вона (подружка) – вірна, добра, милосердна, весела.
Воно (звірятко/ кошеня/ цуценя) – кумедне, веселе, миле, пухнасте тощо.

3. Запитайте, яка різниця між цими групами слів (перша характеризує чоловіка, друга – жінку, третя – малих тварин). Дочекайтеся, щоб діти зауважили різницю в закінченнях і спробували зробити свій висновок.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

4. Підсумовуючи, розкажіть про чоловічий, жіночий і середній рід, що є в українській мові. Скажіть, що рід стосується не лише людей, тварин, а й предметів, речей. Щоб визначити рід, зазвичай варто підставити відповідне слово – він (чоловічий рід), вона (жіночий рід), воно (середній рід).

5. Перегляд та обговорення мультфільму про дружбу

Діти переглядають мультфільм «Найсправжнісінька пригода»: https://www.youtube.com/watch?v=VFQWg-rszfc або «Пригоди лісових друзів – Своїх друзів бережіть»: https://www.youtube.com/watch?v=Dh4nKKhE6BA
Запитання для обговорення:

– *Яка пригода сталася між звірятами?*

– *Чи можна головних героїв мультфільму назвати справжніми друзями?*

– *Представте свою думку та обґрунтуйте.*

6. Знаходження відмінностей між двома друзями. Вивчення «мирилки»

- Зазначте, що немає у світі однакових людей, усі ми різні. Часто нерозуміння цього приводить до сварок, непорозумінь і конфліктів. Тому спробуймо знайти відмінності між друзями і зрозуміти, що це не привід для сварок, насправді відмінності збагачують дружбу.

Додаток 5

Знайдіть п’ять відмінностей у друзів:

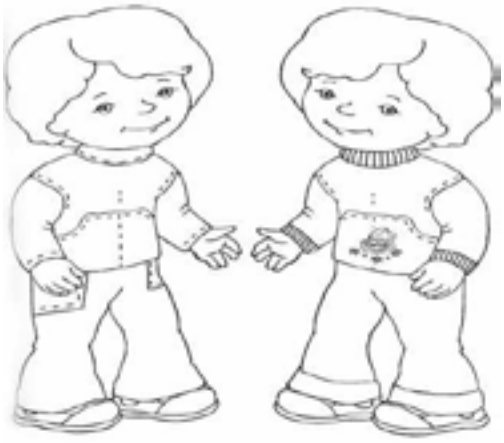

- Попросіть учнів навести власні приклади ситуацій із порушеннями правил дружби та способів примирення (наприклад, за допомогою мирилки).

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Під час проговорювання мирилок діти можуть імітувати способи примирення (потиснути один одному руки, поплескати в долоні, послати один одному повітряний поцілунок, обійняти за плече тощо). Прочитайте учням усі мирилки, запитайте, яка найбільше сподобалася, і вивчіть її.

Мирилки

1.
Дві подружечки зажурилися,
Дві подружечки посварилися.
Тобі яблучко, мені грушечка
– Не сварімося, моя душечко.
Тобі яблучко, мені зернятко
– Не сварімося, моє серденько

2.
Подивися просто в очі;
Я сваритися не хочу.
Я образить не хотів,
Ненароком зачепив.
Просто в очі подивись
І зі мною подружись.

3.
Грались, грались, розважались,
Веселились і сміялись.
Потім раптом посварились,
Сіли, стихли, зажурились.
Годі, годі сумувати!
Соромно ворогувати!
Не злостуй і схаменись,
Та до мене усміхнись.

4.
Дам тобі назустріч руку.
Проженемо сварку-муку.
Настрій радісний, веселий
Хай панує в оселі.

7. Рефлексія «Чарівний пензлик настрою»

Запропонуйте учням стати в коло. Учні тримають у руках символічний пензлик і по черзі говорять:
«Мій настрій після закінчення заняття ..... кольору, тому що .....» .

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Чому нам цікаво разом?

з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч «Улюблене заняття мого друга»	З увагою сприймає усні репліки вчителя й однокласників (вітання, запитання, прохання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі.	2МОВ 1.1-1
II.	Вправа «Веселка захоплень» (робота в осередках відповідно до зацікавлень). Обговорення спільних зацікавлень	Ставиться з повагою до інших осіб, їхнього походження.	2СЗО 4.4-2
		Залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього/ неї, до спілкування, гри, навчання.	2ГІО 7.2-1
		Придумує образи і створює їх різними знайомими засобами художньої виразності.	2МИО 1.2-1
		Бере участь у колективному виконанні творчого задуму.	2МИО 1.3-2
		Аналізує свою поведінку, уподобання, виділяючи риси, якими вирізняється серед інших і які надають йому / їй неповторності.	2ГІО 6.1-2
		Уживає відповідну до ситуації спілкування лексику й несловесні засоби (жести, міміка тощо).	2МОВ 1.7-1

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

III	Слухання й обговорення вірша Н. Тріщ «Нові сусіди»	Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого та побаченого. Підтримує аргументами власні думки. Залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього/ неї, до спілкування, гри, навчання. Досліджує і представляє (на прикладі однолітків і родини) неповторність кожної людини, беручи до уваги зовнішність, поведінку, характер, уподобання тощо. Встановлює, що, попри неповторність кожного, усі люди можуть дружити.	2МОВ 1.8-1 2МОВ 1.6-4 2ГІО 7.2-1 2ГІО 6.3-1 2ГІО 6.3-2
IV.	Вивчення пісні-руханки «Якщо ти радієш»	Використовує голос і мову тіла (міміку, жести, рухи) для імпровізованого відтворення. Відтворює в різних видах діяльності ймовірні та фактичні результати лічби об’єктів, що їх оточують. Усвідомлює важливість рухів та активної поведінки для себе та інших. Співає вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері.	2МОВ 1.7-3 2МАО 3.1-4 2СЗО 3.3-5 2МИО 1.1-1
V.	Рефлексія. Вправа «Мікрофон»	Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого висловлення (казка, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось /кимось/. Висловлює припущення, чому люди стають друзями / ворогами	2МОВ 1.8-1 2ГІО 8.3-2

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Чому нам цікаво разом?

I. Ранкова зустріч «Улюблене заняття мого друга»

- Привітайтеся з учнями, запропонуйте стати в коло й порозмовляти в парах із сусідом, хто поруч зліва, про улюблені заняття, захоплення.
- Попросіть учнів представити не своє улюблене заняття, а заняття свого однокласника – сусіда, похваливши його.
- Вправа продовжується доти, поки всі діти не представлять свого сусіда.
- Подякуйте всім за роботу та попросіть подякувати один одному оплесками.

Узагальніть, що сьогодні будемо розглядати проблему «Чому нам цікаво разом?». Дуже часто нам цікаво тому, що в кожного з нас є свої захоплення.

II. Вправа «Веселка захоплень». Обговорення спільних зацікавлень

- Запропонуйте кожній дитини вибрати кольорову смужку паперу, яка відповідає його / її захопленню.

Наприклад: червоний – конструювання, оранжевий – танці, жовтий – малювання, зелений – ліплення, голубий – математика, синій – гра на музичних інструментах, фіолетовий – спів.

- Діти вибирають смужку відповідно до свого захоплення й на килимку викладають веселку.
- Потім діти сідають в навчальні центри / осередки відповідно до своїх захоплень і придумують оригінальну назву групи. Учитель звертається до груп, що об'єдналися довкола осередків, із такими завданнями:

Завданння:

Математичний центр / осередок

Додаток 6

– Розгляньте зображення поїзда. Визначте й назвіть знайомі геометричні фігури, за допомогою яких його утворили.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Центр / осередок конструювання

– Спробуйте себе в ролі конструкторів. Сконструюйте виріб за власним бажанням за допомогою LEGO-конструктора.

Центр / осередок малювання

– Уявіть себе в ролі художників і спробуйте намалювати картину мильними бульбашками.

– У мильний розчин (до води долийте трохи шампуню або мила) додайте акварельної фарби. Колір обирайте на власний розсуд.

– Візьміть соломинку й обережно дмухніть через неї в мильну воду, створюючи якнайбільше бульбашок.

– Тепер візьміть акварельний папір та легенько прикладіть його зверху до бульбашок. Дайте просохнути. Щоб зробити папір ще яскравішим, прикладайте його до бульбашок різних кольорів.

– Придумайте назву своїй роботі.

Музичний центр / осередок

– Утворіть оркестр із різних музичних інструментів (маракаси, брязкальця, бубони, дзвіночки, металофони, трикутники) і здійсніть музичний супровід відомої дитячої пісні.

Центр / осередок ліплення

– Спробуйте зробити картину з пластилінових кульок.

– Спочатку візьміть звичайну пластикову тарілку й нанесіть на неї контур майбутнього малюнка.

– Потім контури заповніть кульковою масою різних кольорів.

– Придумайте назву вашій композиції.

Попросіть продемонструвати результати роботи кожного осередку й оцінити власні здобутки.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

III. Слухання й обговорення вірша Н. Тріщ «Нові сусіди»

- Прочитайте запропонований вірш та обговоріть його.
- Після прослухання з’ясуйте значення незрозумілих слів.

Нові сусіди

У мене радість, у мене новина –
нові в нас сусіди, велика родина,
кримськотатарська сім’я аж із Криму
до Львова приїхала на осінь та зиму.

А ми їх гостинно у нас зустрічали,
сусідство і дружбу пропонували.
Хороший сусід, наче мама і тато,
Завжди він поруч, у будні і свята.

Батько сусід разом з моїм татом
кордони Вітчизни пішов захищати,
наші матусі - найкращі у світі,
готують смачні кубите та бісквіти,
ми – дітлахи, граєм ігри в садочку,
співаєм, жартуєм, водим таночки.

Тепер ми з Софі, так звати сусідку,
готуєм уроки разом. Ну, а влітку
в табір поїдемо в гори Карпати,
щоби Україну краще пізнати,
звичаї наші та кримськотатарські,
ми ж бо сусіди й подружки найкращі.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Запитайте в учнів про таке:

1. Чи траплялося вам бути в ролі нового сусіда/ нової сусідки? Як ви почувалися? Як шукали підтримку й налагоджували дружні стосунки?
2. Чому цим дівчаткам цікаво разом?
3. Що зробила дівчинка, щоб подружитися із новою сусідкою? (пізнає звичаї, бавиться, робить разом уроки, допомагає…)
4. Чому важливо пізнавати друзів, коли ми хочемо подружитися?
5. Чому важливо допомагати друзям, якщо вони потрапили у скруту?
6. Чи знаєте ви, чому дівчинка Софія разом із родиною змушена була виїхати з Криму й переїхати до Львова?

IV. Вивчення пісні-руханки «Якщо ти радієш»

- Запропонуйте дітям стати в коло й вивчити цікаву пісню-руханку «Якщо ти радієш».
- Під музичний супровід діти виконують пісню – руханку. «Якщо весело живеться».

Якщо весело живеться

Якщо ти радієш, що друзі з тобою,
Плесни в долоні тричі: один-два-три.
Якщо ти радієш, що сонце світить,
Хитни головою двічі: один-два.
Якщо ти радієш метелику в полі,
Підстрибни високо двічі: один-два.
Якщо ти радієш дощику,
Присядь на місці двічі: один-два.
Якщо ти радієш веселці у небі,
Тупни ногою двічі: один-два.
Якщо ти радієш, що друзі з тобою,
Плесни в долоні тричі: один-два-три.

V. Рефлексія. Вправа «Мікрофон»

Діти по черзі беруть у руки уявний мікрофон і висловлюють припущення, чому нам цікаво разом (що у нас спільного?).

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Як зберегти дружбу?

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс конкретного очікуваного результату
I.	Ранкова зустріч «Вітання-руханка»	Підтримує та приймає інших.	2СЗО 1.2-2
		З увагою сприймає усні репліки учителя й однокласників (вітання, знайомство, запитання, просьба, прощання) й доречно реагує на усну інформацію в діалозі.	2МОВ 1.1-1
II.	Вироблення та прийняття правил дружби. Голосування	Пояснює, чому щось у творі подобається, а щось ні.	2МОВ 2.5-1
		Пов'язує текст із власним досвідом, навколишнім світом та із раніше прочитаними текстами.	2МОВ 2.5-2
		Лічить за правилами лічби.	2МАО 3.1-1
		Співвідносить кількість елементів у групі з відповідним числом і навпаки.	2МАО 2.1-3
		Відтворює в різних видах діяльності результати лічби об'єктів, що їх оточують.	2МАО 3.1-4
		Об'єднує об'єкти навколишнього світу у групу за спільною ознакою.	2МАО 3.1-5
		Виробляє (з однокласниками) доброчесні правила взаємодії, переконує, що вони потрібні.	2ГІО 8.1-1
III.	Розгляд проблемних ситуацій «Як зберегти дружбу?»	Підтримує аргументами власні думки або спростовує їх.	2МОВ 1.6-4
		Пояснює, до кого можна звернутися по допомогу, якщо когось ображають або принижують.	2СЗО 2.2-8
		Описує зміни власних емоцій, почуттів, настрою.	2ГІО 6.2-2

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

IV.	Вправа «Тренуємось розпізнавати емоції»	Уживає відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо). Описує зміни власних емоцій, почуттів, настрою. Імпровізує засобами пантоміми (міміка, жести), рухами. Використовує голос і мову тіла (міміку, жести, рухи) для імпровізованого відтворення.	2МОВ 1.7-1 2СЗО 2.2-8 2МИО 1.2-3 2МОВ 1.7-3
V.	Перегляд мультфільму «Мудрі казки. Квіти дружби»	Висловлює свої думки й почуття з приводу простих медіатекстів (мультфільм, світлини).	2МОВ 2.5-5
VI.	Виготовлення закладки для книжки «Закладка для друга»	Виготовляє та оздоблює виріб знайомими технологіями з допомогою дорослих. Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань. Демонструє іншим результати власної діяльності.	2ТЕО 1.4-2 2ТЕО 2.1-1 2ТЕО 1.5-1
VII.	Рефлексія. Вірш А. Костецького «Про друга»	Ділиться своїми почуттями та емоціями від прослуханого висловлення (казка, вірш, розповідь про події з життя або про спостереження за чимось /кимось/.	2МОВ 1.8-1

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Як зберегти дружбу?

І. Ранкова зустріч. «Вітання-руханка»

Привітайтеся й налаштуйте учнів на позитивний настрій. Скажіть, що створити добрий настрій нам допоможе усмішка, особливо якщо ми її одержимо в дарунок і віддячимося тим самим.

Вправа «Усмішка в дарунок»

Запропонуйте учням стати в коло, взятися за руки, подивитися один одному у вічі, подарувати свої найприємніші та найщиріші усмішки.

Щоб додати позитивної енергії нашому організмові, варто зробити руханку, співаючи:

В нашім класі друзі всі
(*діти тримаються за руки)*
Раз, два, три
(*роблять три оплески)*
І великі, і малі
(*роблять рухи руками)*
Раз, два, три
(*роблять три оплески)*
Руку дай тому, хто справа,
(*взяти сусіда за руку, який стоїть праворуч)*
Руку дай тому, хто зліва,
(взяти сусіда за руку, який стоїть ліворуч)
Ми – одна сім'я!

Можна побавитися в пальчикову гру «Сяє сонечко привітне», що додає гарного настрою.

Нехай учні стануть у коло, долоні затиснуті в кулачки, і разом виконають пальчикову гру.

Сяє сонечко привітне
(*учні надають долоням округлої форми, подібної на пуп'янок.*
Далі пальці розводять та потроху відхиляють убік.
Утворюється велика квітка, що розпустилася).
Квітка з пуп'янка розквітне
(*учні витягують руки вверх)*
Разом квітку зростимо
(*учні протягують руки вперед, ніби дарують квіточку)*
І (Оленці) віддамо
(*називають ім'я сусіда / сусідки справа*).

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

II. Вироблення та прийняття правил дружби

1. Розкажіть про казкову тваринку, яка називалася Самушок і її правила дружби (авторка Катрі Кірккопельто). Наведіть ці правила:

   1. *Люб'язно привітай друга (помахай вухами – це завжди справляє приємне враження).*
   2. *Уклонися (тільки не забий голову!).*
   3. *Запропонуй другові стілець (такий, що не рипить).*
   4. *Не кусайся (другові буде боляче).*
   5. *Скажи щось приємне (у тебе чудовий хвостик).*
   6. *Говори тихо (принаймні не гарчи).*
   7. *Дивися в очі (але не витріщайся!).*
   8. *Запитай у друга, як справи?*
   9. *Вияви зацікавленість, коли друг про щось розповідає.*
   10. *Подякуй другові за візит.*
   11. *Поплескай друга по плечі (легенько, інакше зіб'єш із ніг.*

2. Дайте дітям можливість і час посміятися з цих кумедних правил. Скажіть, що ми не тварини, а люди, тому маємо укласти свої правила. Однак частина цих правил нам теж підходить.
   - Які з них? (можна ще раз зачитати всі правила).
   - Попросіть дітей полічити всі правила й визначити, скільки правил ми можемо застосовувати в нашому житті.
3. Запитайте в учнів, які правила дружби вони б запропонували для спільного переліку. Запишіть ті правила, які пропонують учні, друкованими літерами або позначками.

   Зачитайте дітям інші правила дружби, наприклад*:*
   «*Радіти успіхам і досягненням друга», «Берегти таємниці друга»* та ін.

4. Після оголошення правила попросіть підняти руки тих учнів, які погоджуються з правилом, і тих, які не погоджуються. Нехай діти підрахують руки, підняті «за» і «проти».

   Прийміть ті правила дружби, за які проголосувала більшість дітей. Прийняті більшістю дітей правила можна записати на аркуші паперу, щоб усі діти могли підписатися під ними.

Усі діти плескають у долоні, вітаючи одне одного з успішним закінченням голосування.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

III. Розгляд проблемних ситуацій «Як зберегти дружбу?»

Об'єднайте дітей у групи. Роздайте кожній групі учнів фотографії / малюнки, на яких зображені різні проблемні ситуації.

1. *Які почуття виникають у вас під час розгляду конкретної проблемної ситуації?*
2. *Проаналізуйте сфотографовану ситуацію, укажіть, які слова / словосполучення /дії зможуть допомогти вирішити проблему мирним шляхом.*
3. *Чи знаєте ви, що робити й куди звертатися, коли вас ображають, принижують, цькують?*

Орієнтовні зразки фотографій для аналізу проблемних ситуацій

Додаток 7

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

IV. Вправа «Тренуємось розпізнавати емоції»

- Запропонуйте дітям стати в коло і показати за допомогою міміки та жестів те, що ви відчуваєте, коли найкращий друг переміг на змаганнях, захворів, написав добре контрольну роботу, впав із велосипеда тощо.

Запитання до учнів:

1. *Чи легко було зображувати різні емоції?*
2. *Чи вдалося зобразити те, що було потрібно?*

Учителька звертає увагу на те, що люди можуть спілкуватися мовою жестів, міміки тощо.

V. Перегляд та обговорення мультфільму *«Мудрі казки. Квіти дружби»*

- Діти переглядають мультфільм «Мудрі казки. Квіти дружби» (https://www.youtube.com/watch?v=FYrcW2GRqcg).

Поставте запитання до переглянутого мультфільму:

1. *Через що між Їжачком і Зайчиком почалась суперечка?*
2. *Яку пораду дала друзям тітонька Ведмедиця?*
3. *Що вам сподобалось у мультфільмі? Чому?*
4. *Що не сподобалось? Чому?*

VI. Виготовлення закладки для книжки «Закладка для друга»

Додаток 8

- Попросіть, щоб учні підготували матеріали та пристосування: картон, лінійку, простий олівець, гумку, кольорові олівці (фломастери), ножиці, клей, кольоровий папір, бісер, лелітки, штучні матеріали за бажанням.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Опис завдань:

1. Із додатка виріж шаблон закладки.
2. Наклади шаблон на лицеву сторону картону (колір картону вибери за бажанням), обведи олівцем шаблон по контуру. Домалюй необхідні лінії на малюнку та наміть лінію згину, як показано на малюнку

3. Перегни частину закладки, як показано на малюнку.

4. Виконай оздоблення закладки за власним задумом. Подаруй закладку другові/подрузі.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

VII. Рефлексія. Вірш А. Костецького «Про друга»

- Прочитайте вірш А. Костецького «Про друга».

Про друга

Твій друг
тобі віддасть усе:
і свій квиток на карусель,
і цвях, і ґудзик, і літак,
та не за щось –
а просто так.
І збільшувальне скельце,
найкраще у дворі,
твій друг
зі щирим серцем
тобі віддасть – бери!
І ти нічого не жалій –
ніколи і нітрохи!
І навіть
м’яч футбольний свій
віддай, як друг попросить .
І усміхнеться друг тобі –
аж схочеться співати.
І ти подумаєш тоді:
«Як гарно – дарувати!..»

- Учні висловлюють власні почуття від прослуханого вірша.
- Беруться за руки в колі й висловлюють побажання один одному.

Учителька робить підсумок про цінність дарувати іншому усмішку, гарні емоції, подарунки, свій час тощо.

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Як піклуватися про друзів – домашніх улюбленців?

№ з/п	Приклади навчальної діяльності	Очікувані результати учіння	Індекс
I.	Ранкова зустріч. Виконання пісні «Черепаха»	Обґрунтовує свої вподобання.	2МОВ 1.5-2
		Співає вокальні вправи, дитячі пісні у відповідному настрої, характері.	2МИО1.1-1
		Ділиться емоціями від сприймання мистецьких творів.	2МИО 3.3-3
II.	Гра-пантоміма «Яку тваринку я хотів би / -ла б мати»	Створює образи відповідно до власного задуму.	2МОВ 2.6-1
		Експериментує зі словами та їхніми зображеннями.	2МОВ 4.2-1
		Бере участь у пантомімі, використовує доречно мову тіла (міміку, жести, рухи).	2МОВ 1.7-5
III.	Моделювання за зразком об'єктів навколишнього світу (тварин), з використанням готових геометричних фігур (частини танграма)	Моделює об'єкти навколишнього світу, використовуючи готові геометричні фігури.	2МАО 4.2 - 1
		Визначає знайомі геометричні фігури у фігурах складної конфігурації.	2МАО 4.2 - 2
		Підтримує та приймає інших.	2СЗО 1.2 - 2
		Дотримується правил творчої співпраці.	2МИО 1.3 - 3
IV.	Спостереження за поведінкою тварин у шкільному живому куточку/ перегляд відеозапису (фотоколажів/ учнівських малюнків)	Уживає відповідну до ситуації спілкування лексику й несловесні засоби (жести, міміка тощо).	2МОВ 1.7-1
		Спостерігає за улюбленими тваринками, яких доглядає у класі, вдома.	2ПРО 3.2-4
		Пояснює, навіщо він / вона виконує певні дії, спостерігаючи за природними об'єктами / явищами або експериментуючи з ними.	2ПРО 1.2-1
		Запитує, щоб довідатися більше.	2ПРО 4.2 – 1
		Висловлює свої думки й почуття з приводу простих медіатекстів.	2МОВ 1.5 - 4

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

V.	Діалог / сюжетно-рольова гра на тему «Як я піклуюся про друга – свого домашнього улюбленця»	Вступає в діалог, підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення.	2МОВ 1.6-1
		Бере участь у сюжетно-рольовій грі.	2МОВ 1.7-4
		Пояснює, чому природа важлива для людини.	2ГІО 2.2-1
		Визначає, що дає природа людині.	2ГІО 2.2-2
VI.	Гра «Дружній гурт»	Лічить за правилами.	2МАО 3.1-1
		Співвідносить кількість елементів у групі з відповідним числом і навпаки.	2МАО 2.1-3
		Відтворює в різних видах діяльності результати лічби об’єктів, що їх оточують.	2МАО 3.1-4
		Об’єднує об’єкти навколишнього світу у групу за спільною ознакою.	2МАО 3.1-5
		Надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку	2ГІО 7.2-2
VII.	Ліплення з пластиліну чи пластичних матеріалів улюбленої тварини	Описує рослини і тварин.	2 ПРО 3.1-8
		Співвідносить зображення / описи об’єктів та явищ живої і неживої природи з відомими йому / їй із довкілля або інших джерел об’єктами та явищами.	2 ПРО 4.1-1
		Виготовляє та оздоблює виріб знайомими технологіями з допомогою дорослих.	2 ТЕО 1.4-2
		Із допомогою дорослих та самостійно виконує знайомі технологічні операції з конструкційними матеріалами (використання паперу, ниток, тканини, природного матеріалу, пластиліну, пласких матеріалів та ін.).	2 ТЕО 4.1-1
		Ліпить із пластичних матеріалів.	2 МИО 1.1-6
		Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань.	2 ТЕО 2.1-1
		Демонструє іншим результати власної діяльності	2 ТЕО 1.5-1
VIII.	Рефлексія. Вправи «Мікрофон» або «Клубок»	Висловлює думку про почуте (що подобається, а що – ні).	2 МОВ 1.5-1

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Як піклуватися про друзів – домашніх улюбленців?

І. Ранкова зустріч. Виконання пісні Ганни Чубач «Черепаха – аха»

- Привітайтеся з учнями, оголосіть, що сьогодні будемо говорити про те, як піклуватися про друзів – домашніх улюбленців.
- Попросіть учнів стати в коло і розказати про свого домашнього улюбленця. Якщо в дитини його немає, то вона може розповісти про те, кого б їй хотілося завести і про кого турбуватися.
- Запитайте в учнів, чому домашніх тварин уважають друзями людини. У чому тварини допомагають людині?
- Для створення гарного настрою можна разом виконати пісню на слова Ганни Чубач.

Черепаха - аха

Черепаха - аха-аха
У воді сиділа-діла,
Черепаха - аха-аха
Свої ніжки мила-ила.

Крокодили-дили-дили
Пропливали-али-али,
Черепаху-аху
Налякали-али-али.

Черепаха - аха-аха
На піску сиділа-діла,
Черепаха - аха
Свою спинку гріла-іла.

Два удави-ави-ави
Проповзали-али-али,
Черепаху - аху
Налякали-али-али.

Черепаха - аха-аха
У траві сиділа-діла,
Черепаха - аха
Конюшинку їла-їла.

Понад нею гуси-уси
Пролітали-али-али,
Черепаху - аху
Налякали-али али.

Черепаха - аха-аха
На камінчик сіла-іла,
Черепаха - аха
Перелякано тремтіла.

Ну, а потім-отім-отім
Піднялась на крила-ила
І за хмари-ари-ари
Полетіла-іла-іла.

І маленькі діти знають:
Черепахи не літають.
А коли багато страху,
То злетить і черепаха!
Аха-аха-аха...

- Запитайте в дітей, чи їм сподобалася пісня і чи було весело? Хто хотів би мати вдома черепашку?

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

II. Пантоміма «Яку домашню тваринку я хотів би / -ла б мати»

Пограйте у гру-пантоміму.

- Одна дитина за допомогою міміки й жестів показує домашнього улюбленця, якого вона має або хотіла би мати.
- Інші повинні назвати цю тварину.
- Важливо наголосити, щоб учні не викрикували відповіді під час гри, а дочекались закінчення показу пантоміми.

III. Гра «Танграм» (із геометричних фігур учні складають зображення собачки, котика, рибки тощо)

Додаток 9

Танграм – це відома у всьому світі китайська гра про складання фігур із частинок розрізаного квадрата розміром 10 х 10 см

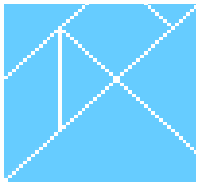

Орієнтовні приклади фігур тварин, змодельованих із частин танграма.

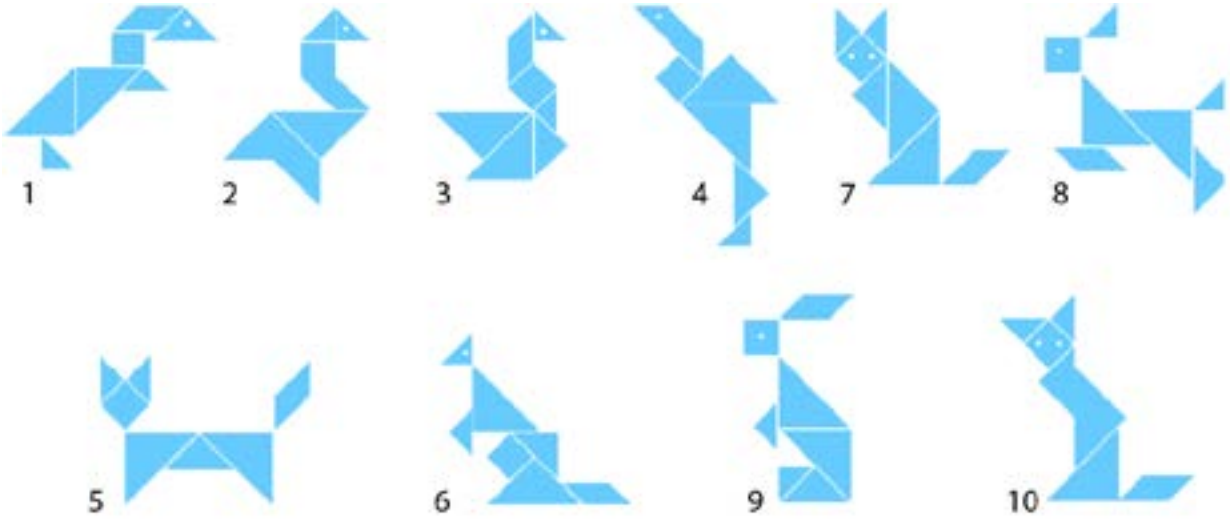

- Попросіть учнів визначити знайомі геометричні фігури в цих тваринках.
- Запропонуйте зробити самим обрану тваринку, використовуючи готові геометричні фігури (частини танграма).

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

IV. Спостереження за поведінкою тварин у шкільному живому куточку / перегляд відеозапису (фотоколажів / учнівських малюнків)

- Попросіть учнів поспостерігати за тваринами у шкільному «живому куточку» або ж переглядаючи фрагмент відеофільму.

Бесіда за результатами спостереження /за змістом відеозапису:

- *За якою тваринкою ти спостерігав / спостерігала?*
- *Опиши її за зовнішніми ознаками.*
- *Які особливості поведінки тваринки ти побачив (побачила)?*
- *Що тебе найбільше вразило, коли ти спостерігав (спостерігала) за цією тваринкою?*
- *Як ти вважаєш, чому люди заводять вдома цю тваринку?*
- *На твою думку, як може «віддячити» тваринка за дбайливе ставлення людини до неї?*
- *Чи можна домашнього улюбленця назвати другом? Відповідь обґрунтуй.*

V. Діалог / сюжетно-рольова гра «Як я піклуюся про друга – свого домашнього улюбленця»

Додаток 10

- Учитель роздає дітям по одній листівці із зображенням кота, собаки, папуги, рибки, хом’ячка тощо. Діти об’єднуються в групи по чотири особи (відповідно до того, яка тварина зображена на листівці).

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

- Запропонуйте учням підготувати розповідь про те, як вони будуть доглядати за твариною (тією, що зображена на листівці), чим годуватимуть її, де вона спатиме, чи потрібно її вигулювати тощо. Потім групи по черзі презентують свої відповіді.

- Можна запропонувати учням пограти в комп'ютерні ігри онлайн «Догляд за тваринами» (наприклад, із сайта http://www.game-game.com.ua/uk/tags/793/), після цього обов'язково проведіть бесіду:

Запитання до дітей

- *Яка тваринка є у вас вдома і чи ви піклуєтеся про неї? Як?*
- *За якою тваринкою ви доглядали в цій грі?*
- *Що саме потрібно було виконати, щоб тваринка почувала себе добре?*
- *Як саме тваринка висловлювала своє незадоволення?*
- *Чим сподобалась тобі гра?*
- *Якби тобі потрібно було доглядати таку тваринку в житті, на що ти б звертав (звертала) увагу?*

- Розкажіть учням, що їхнім тваринам пощастило, бо вони мають таких дбайливих господарів. Однак багато тварин – безпритульні, вони голодні, не мають прихистку. Наголосіть учням на тому, що коли вони разом із батьками вирішать узяти в родину домашнього улюбленця, то найкраще, щоб ці тварини були з притулку. Так тварини стануть справжніми друзями родини.
- А ще пригадайте учням про те, що тварини допомагають нам. Тому тварин треба шанувати і ставитися до них, як до друзів. У разі жорстокого поводження з тваринами слід обов'язково звертатися в поліцію (номер 102).

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

VI. Гра «Дружній гурт»

- Мета цієї вправи – навчити виділяти основні ознаки у групах тварин (високий – низький, широкий – вузький, довгий – короткий) та рукотворних об'єктах (будиночка), поєднувати тварин за спільною ознакою, будувати порівняльні ланцюжки, формувати міцні обчислювальні навички (на 1 більше, менше, стало порівну) й розвивати уважність, спостережливість.
- Скажіть учням, що наша вправа покликана допомогти тваринам знайти їхні будиночки, щоб песики і котики перестали бути безпритульними. Учні мають розмістити героїв відповідно до кожного будиночка.

Додаток 11

Запитайте в учнів:

- *Чи всі звірята знайдуть свій будиночок?*
- *У якому будиночку можуть жити двоє звірят?*
- *Скільки будиночків не вистачає?*
- *Що зробити, щоб усім друзям стало затишно?*
- *Для кого з друзів буде комфортним широкий будиночок? (Чому?)*

- Запропонуйте учням облаштувати вулицю друзів і розмістити будиночки від найвищого до найнижчого. Чи можна поселити на цій вулиці лисицю?

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

VII. Ліплення з пластиліну чи пластичних матеріалів улюбленої тварини

Приклади технологічних карт:

Виготовлення черепахи з пластиліну

Виготовлення риби з пластиліну

Виготовлення папуги з пластиліну

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Виготовлення котика з пластиліну

VIII. Рефлексія. Вправи «Мікрофон» / «Клубочок»

Діти по черзі беруть у руки уявний мікрофон та висловлюють свої враження, почуття, емоції від прослуханого й побаченого впродовж дня.

Важливо ще раз підкреслити, що тварини часто рятують людям життя, допомагають нам у побуті (наприклад, собаки, коні), покращують наш настрій.

На завершення запаліть разом Свічку дружби (гарна традиція, вогонь – символ родинного затишку, а учні у класі стають не лише друзями, а й шкільною родиною).

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ДІТЕЙ

ТИЖДЕНЬ 3
ТЕМА ТИЖНЯ: «МОЇ ДРУЗІ»

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Додаток 1

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

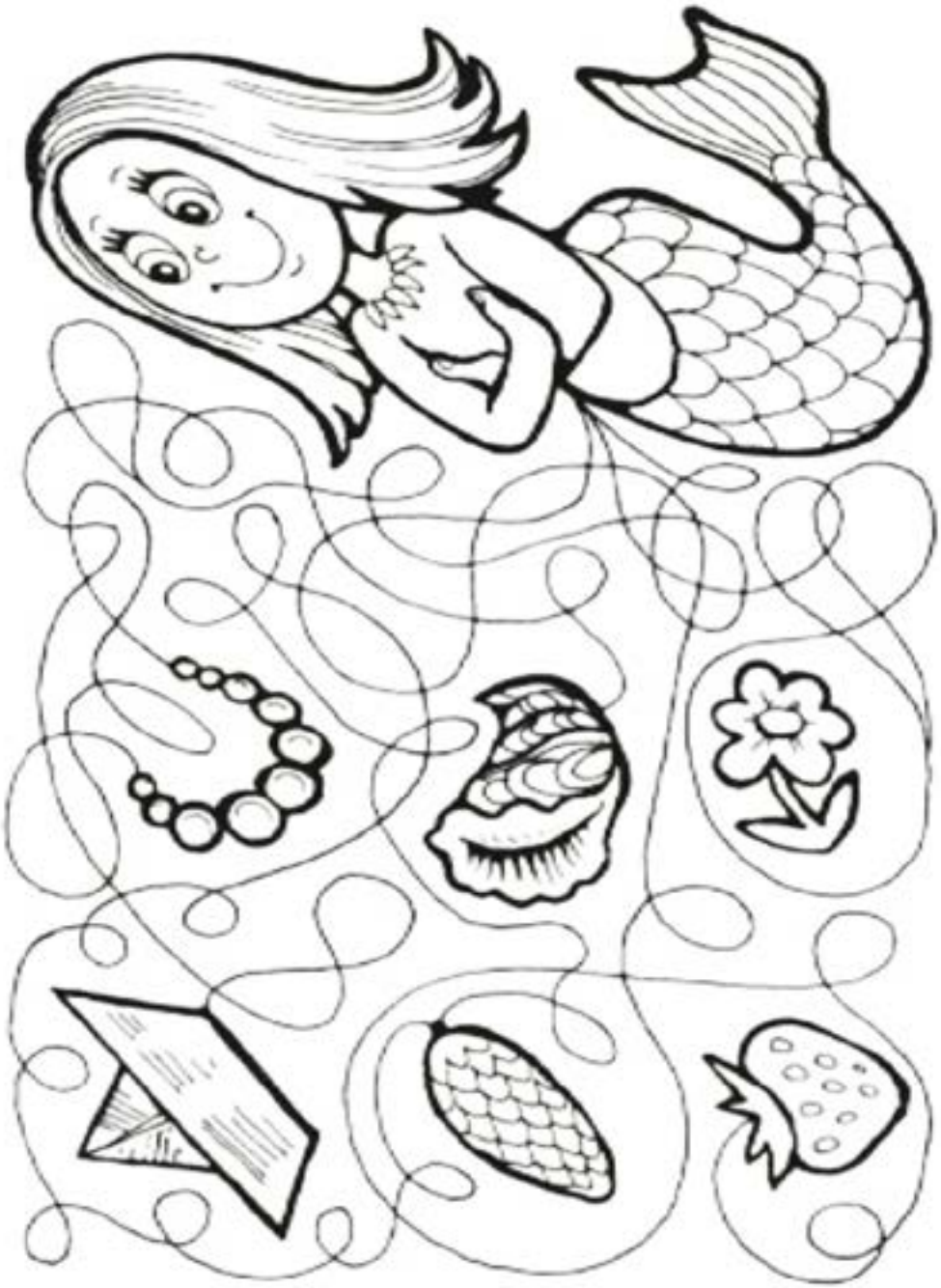

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Додаток 2

1 - зелений
2 - голубий
3 - рожевий
4 - жовтий
5 - синій
6 -фіолетовий
7 - салатовий
8 - бузковий
9 - помаранчевий

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

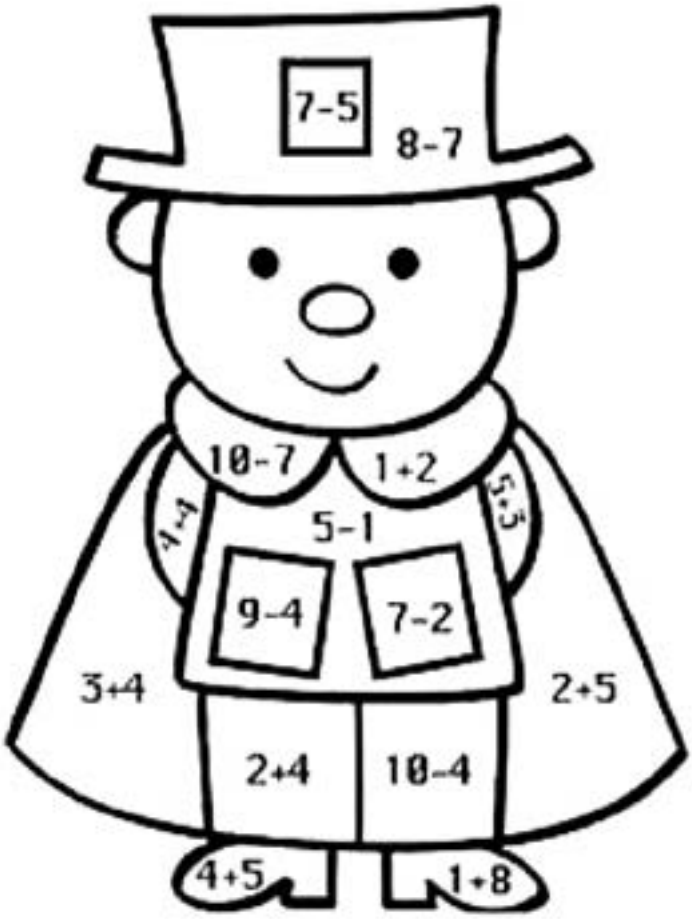

1 - зелений
2 - жовтий
3-голубий
4 - синій
5-червоний
6 - фіолетовий
7 помаранчевий
8-бузковий
9- коричневий

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Додаток 3

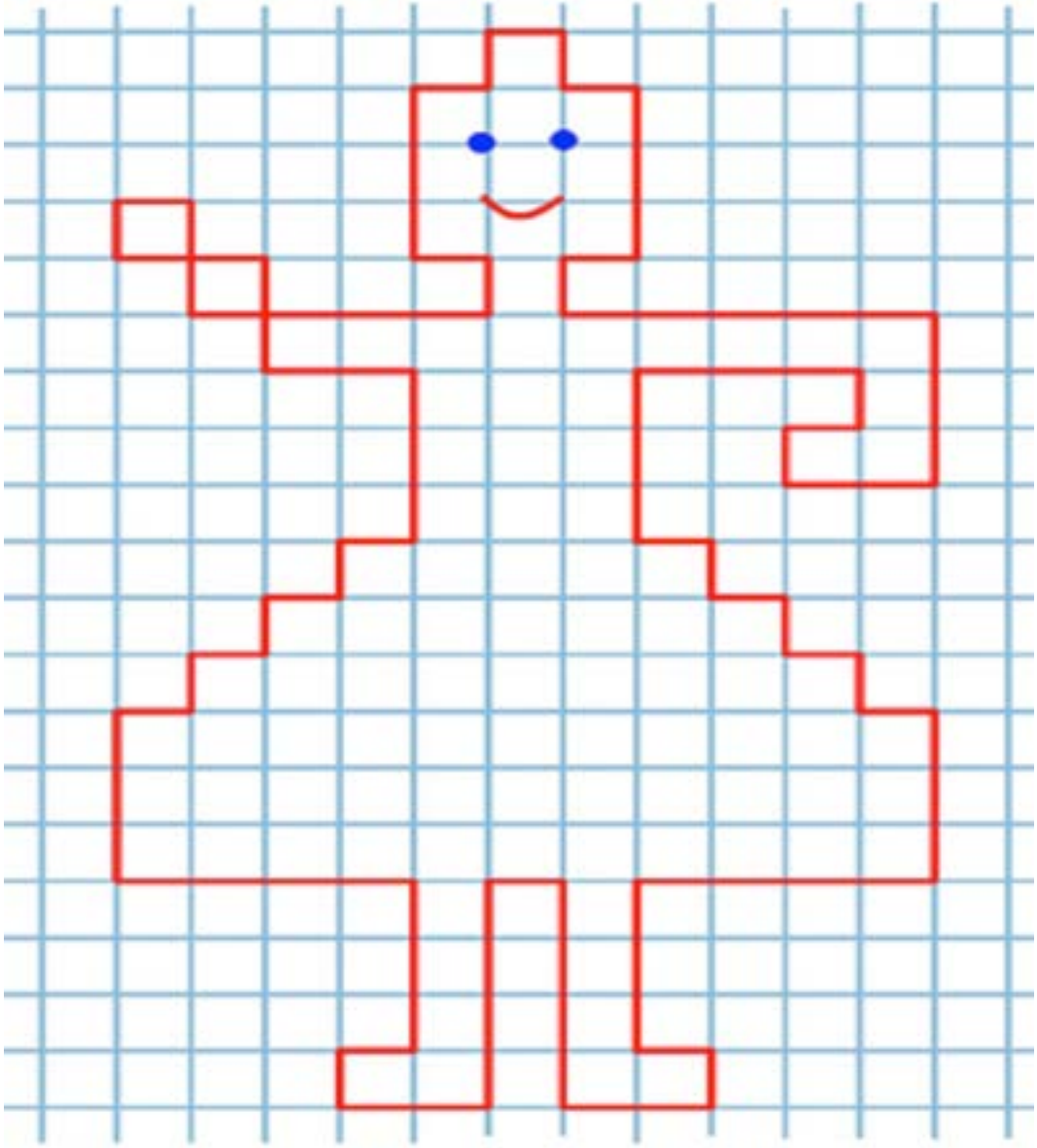

5-червоний

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Додаток 4

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Додаток 5

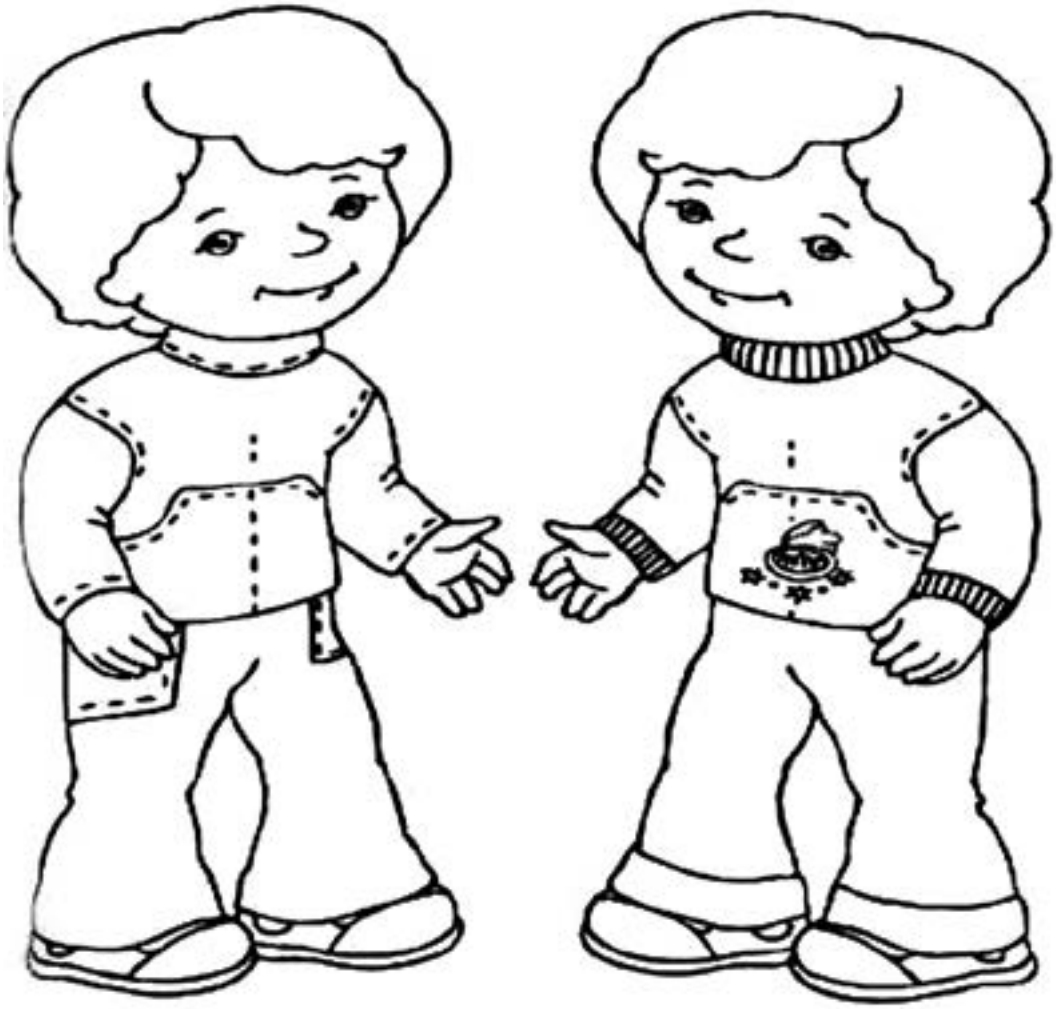

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Додаток 6

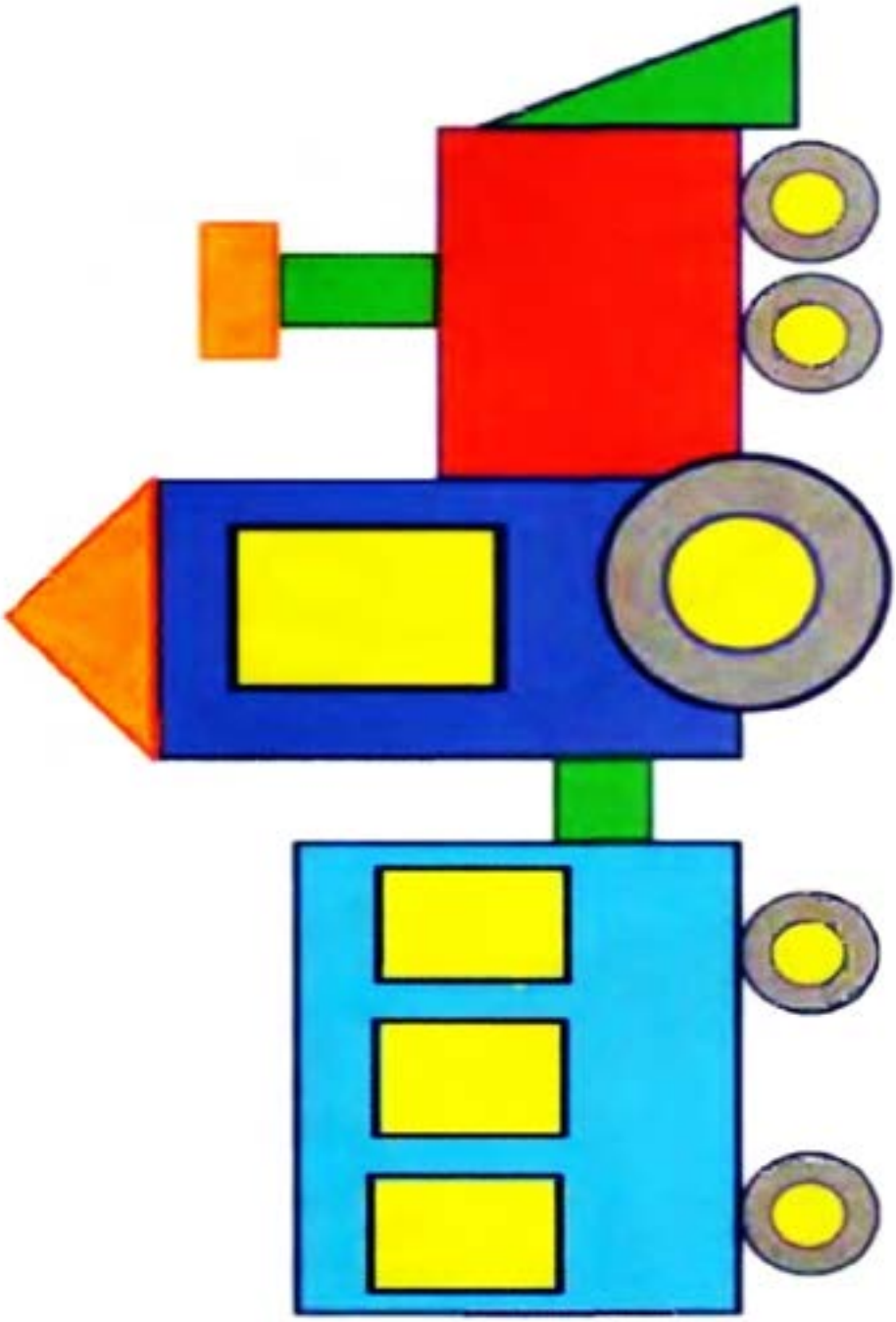

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Додаток 7

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Додаток 8

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

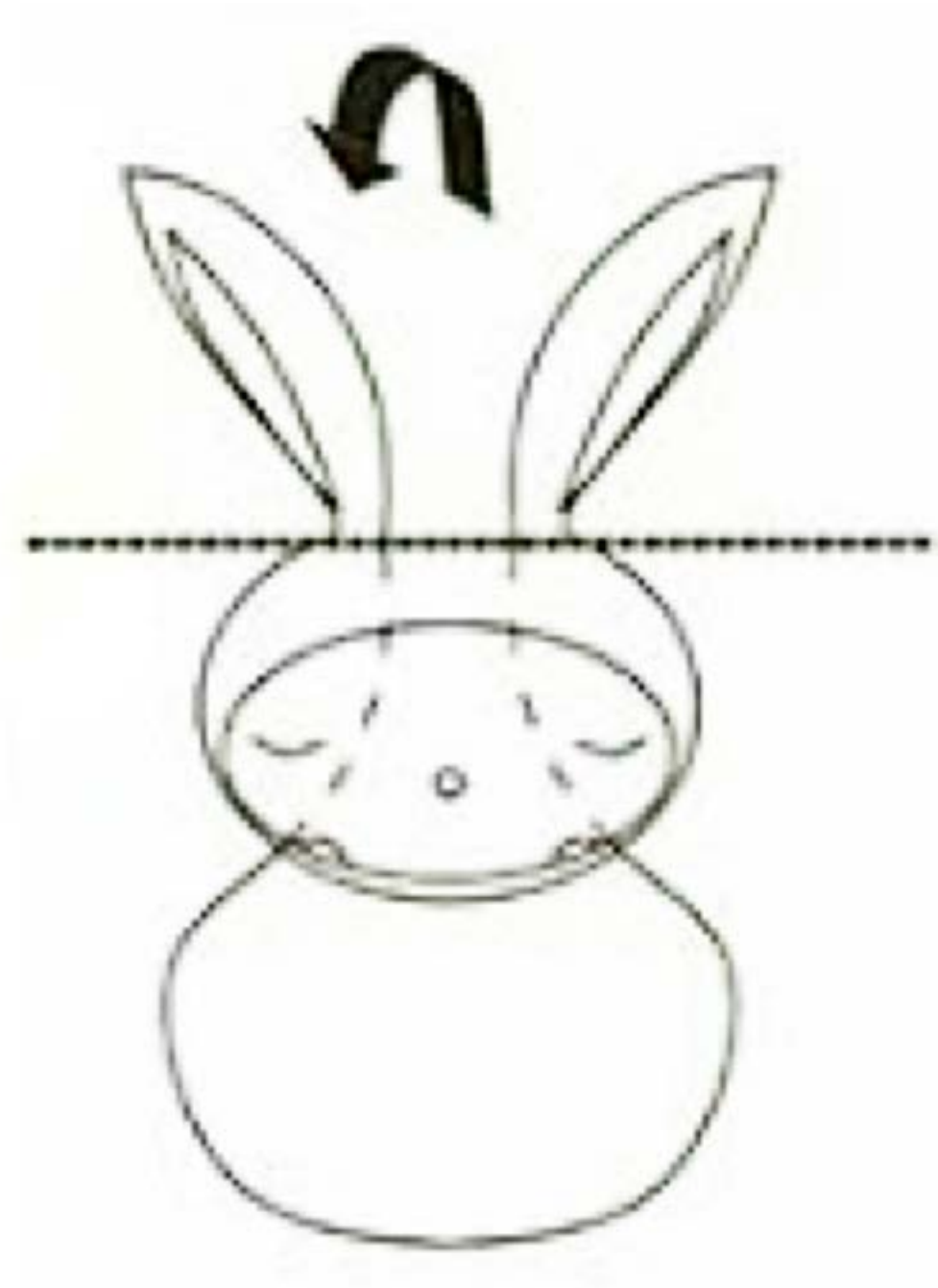

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Додаток 9

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

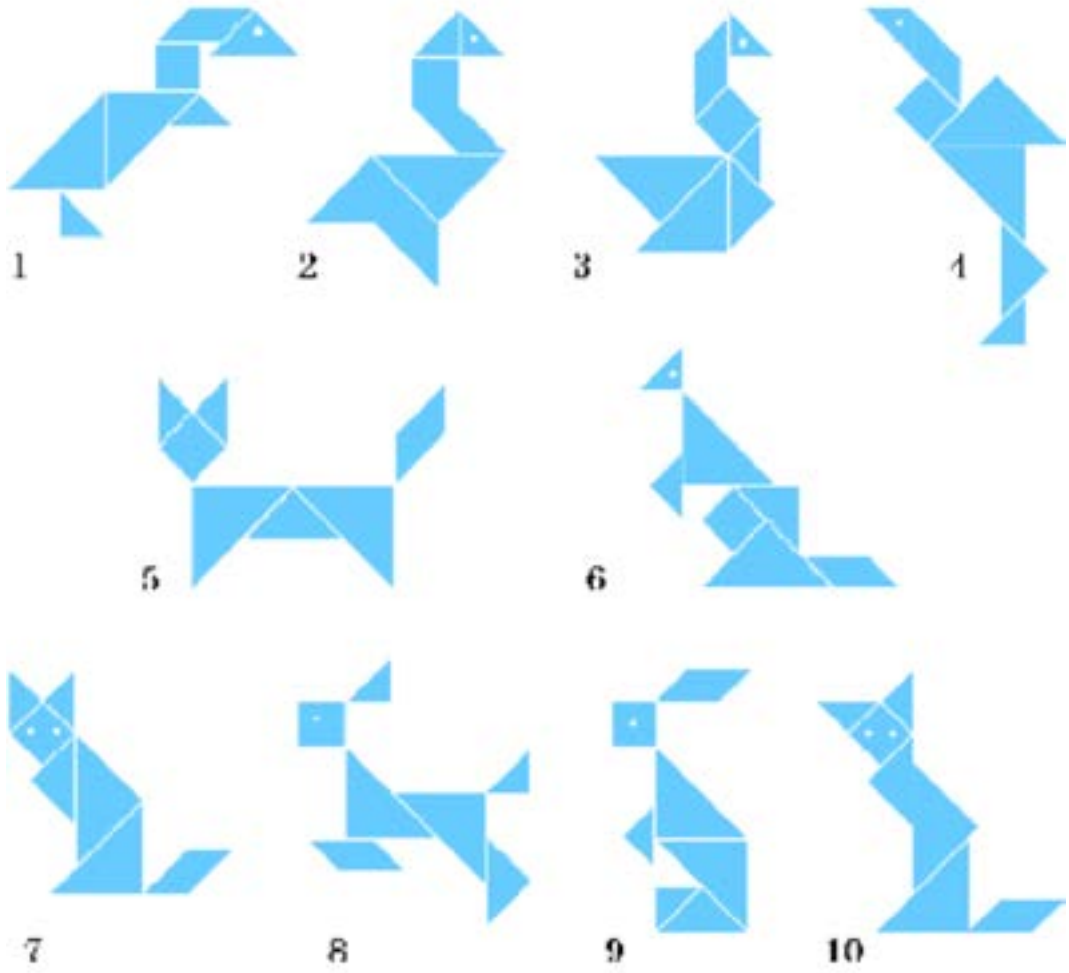

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Додаток 10

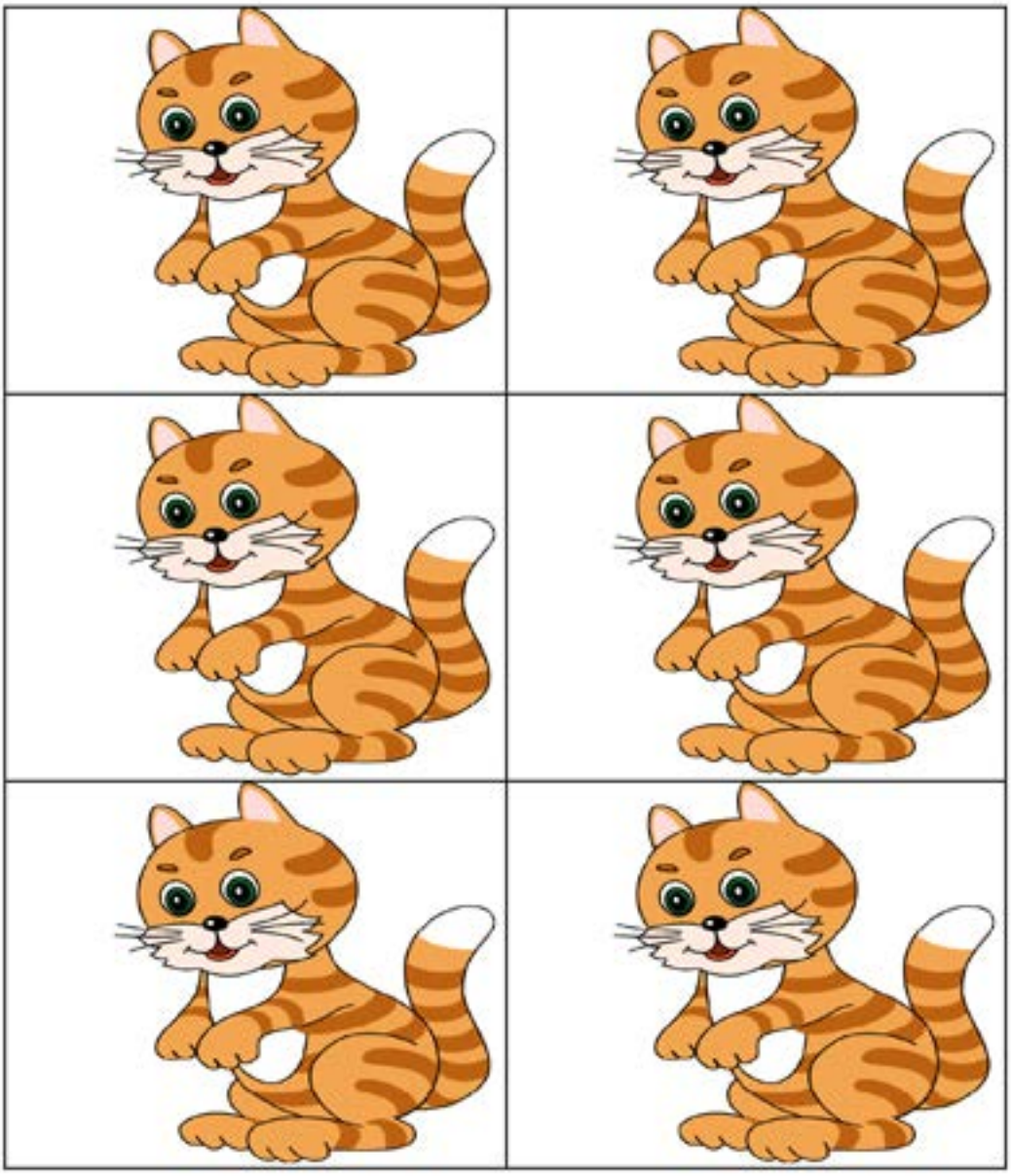

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

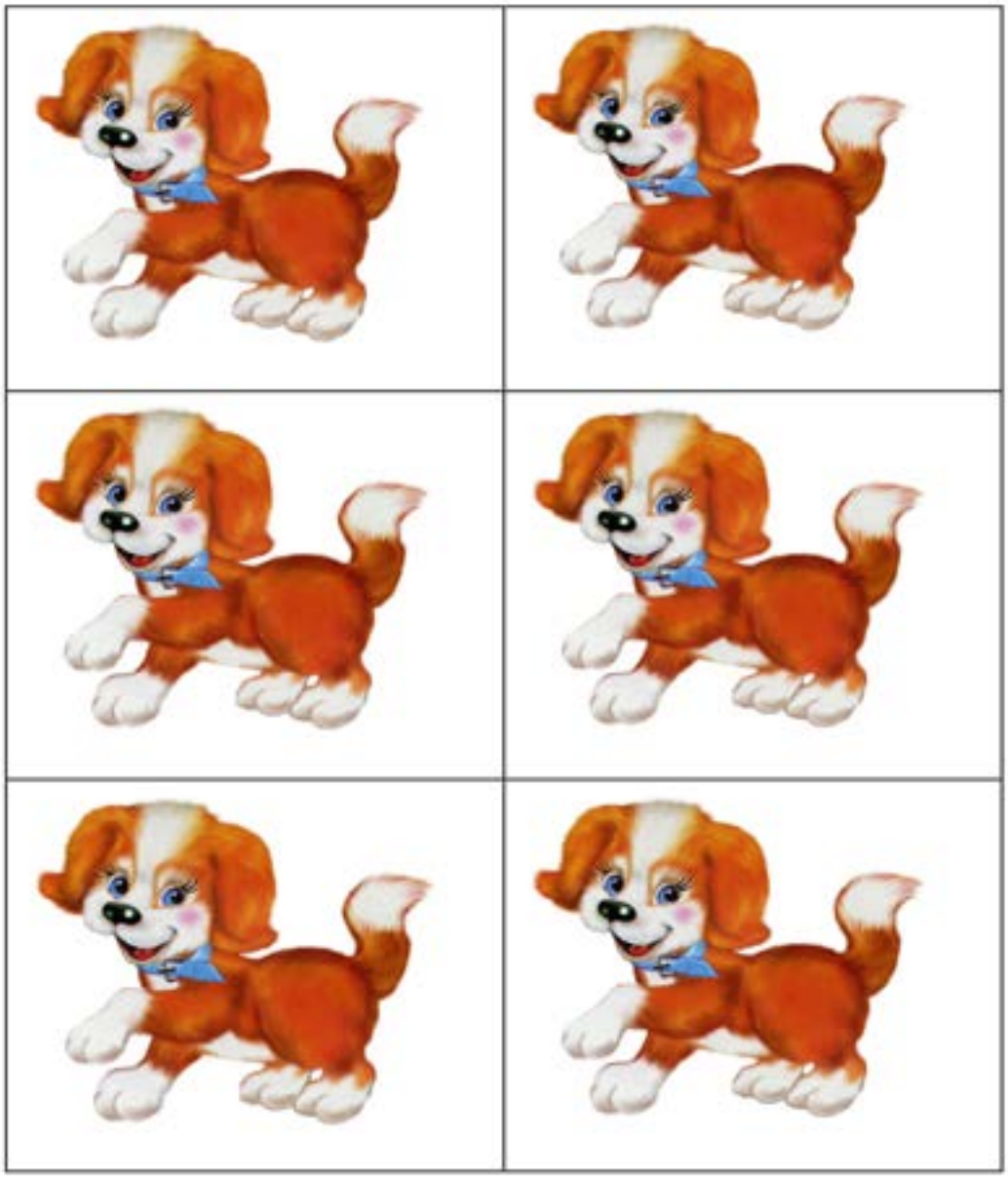

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

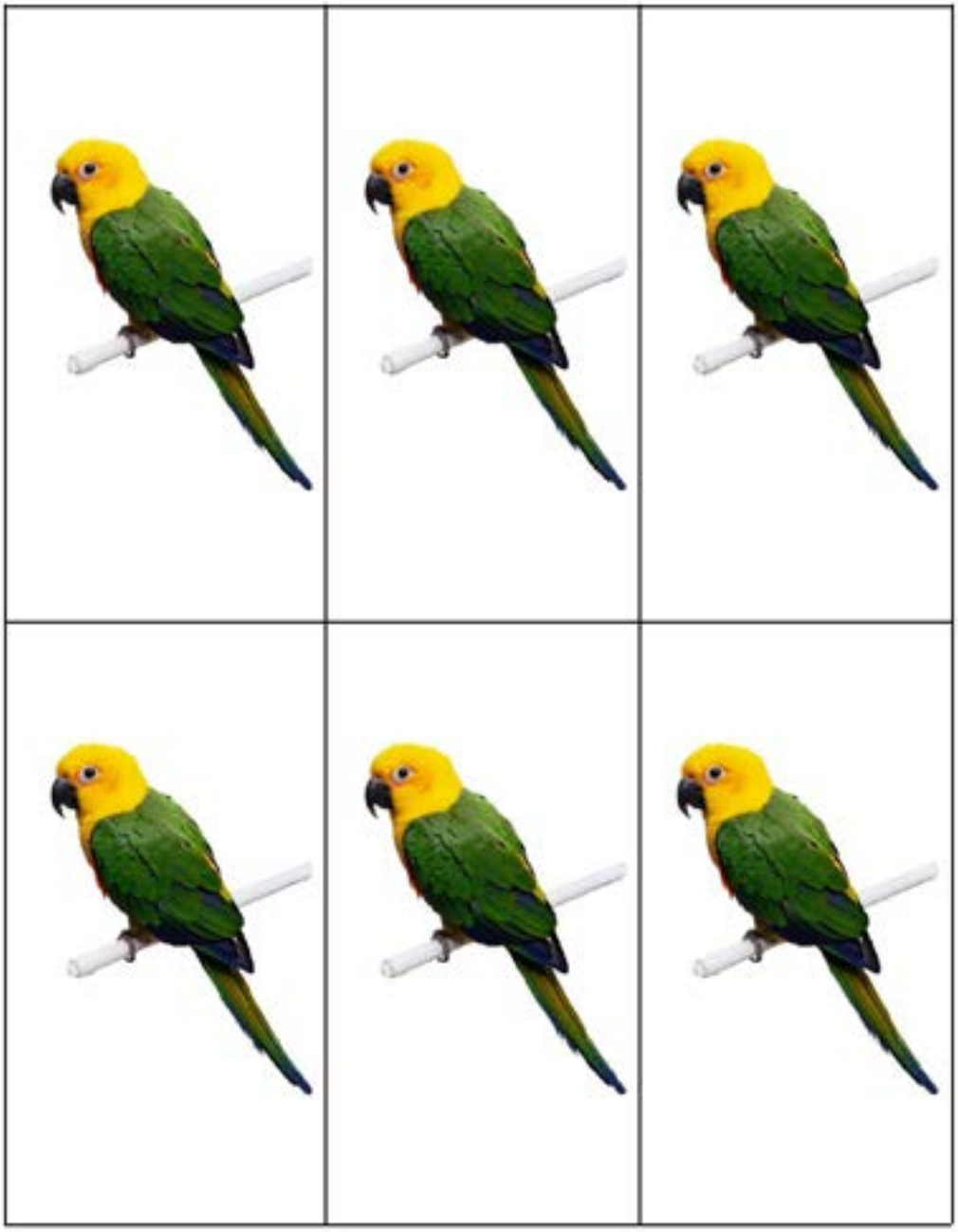

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

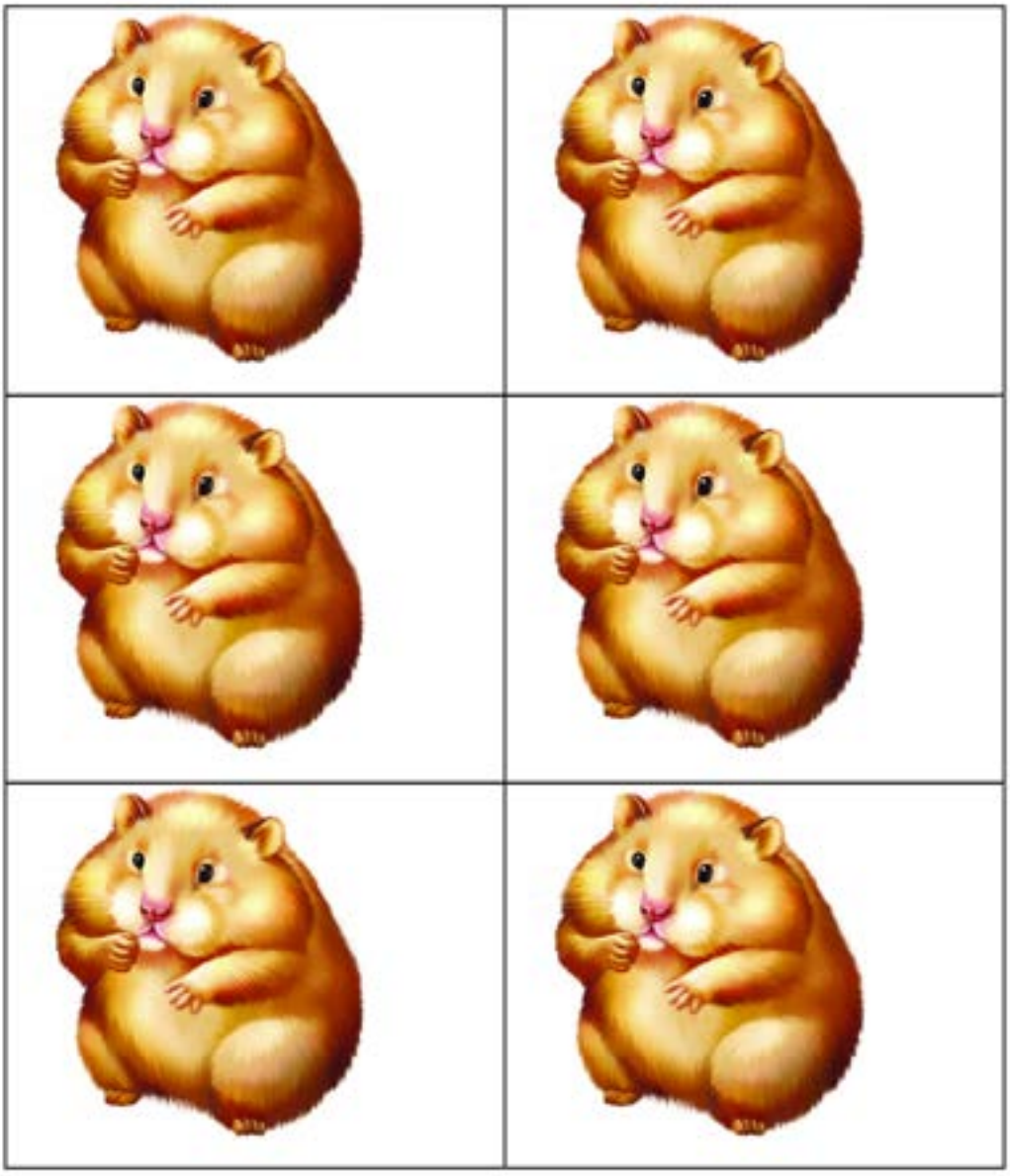

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

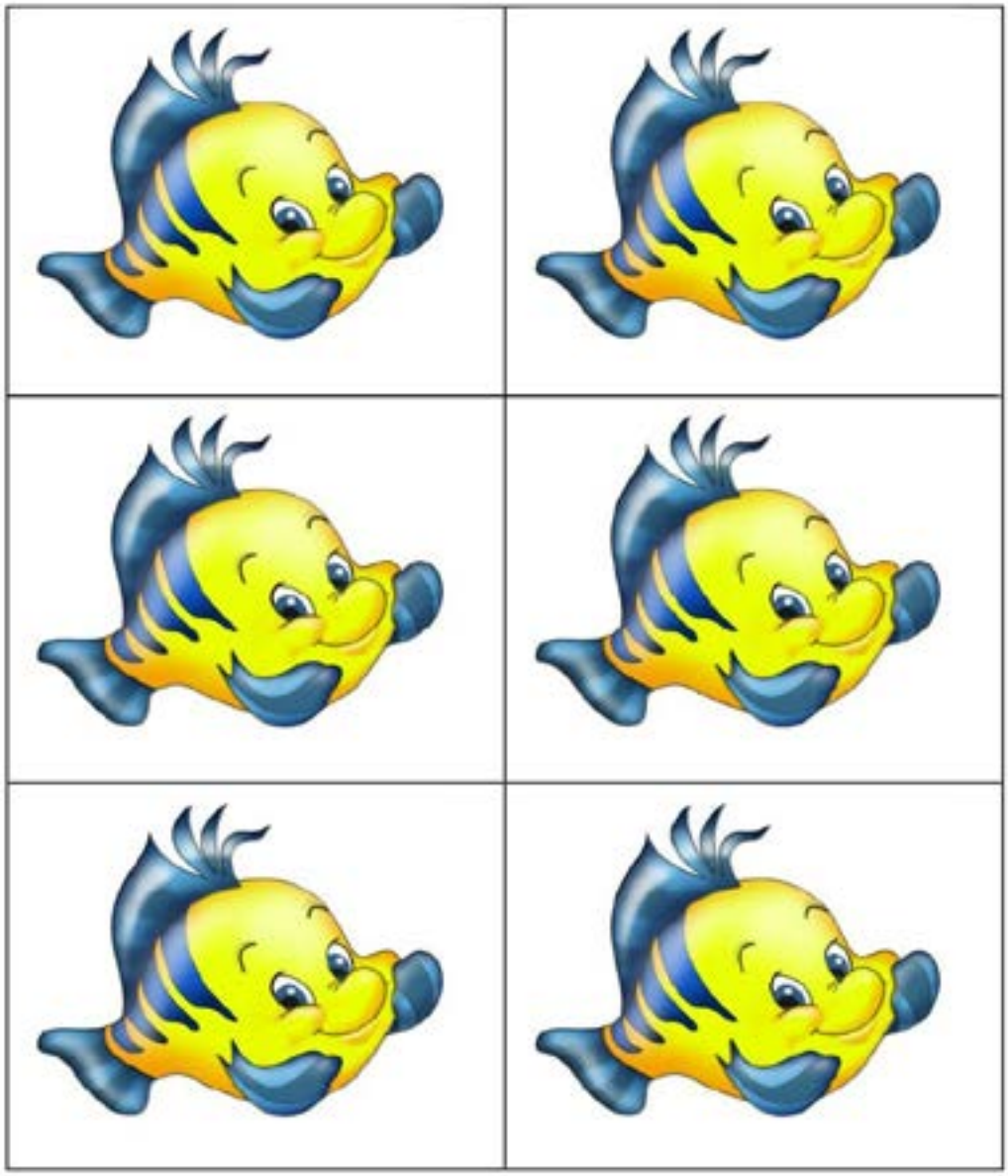

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

Додаток 11

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».

© Проект «Реформування системи підготовки та професійного розвитку педагогів. Нова українська школа».